

Crnogorski glasnik

GODINA XVI. _ BROJ 91. _ SIJEČANJ-VELJAČA / JANUAR-FEBRUAR _ 2015.

DJELOVANJE NZCH I VIJEĆA CRNOGORACA	
Sjednica Predsjedništva NZCH	4
Program rada Savjeta za nacionalne manjine za 2015.g.	5
Crnogorci u brojkama	6
Dvije sjednice trećeg saziva Vijeća u Zagrebu	7
Program rada Vijeća za 2015. godinu	8
Predsjednik HGD CG u Crnogorskom domu	12
„Nacionalne manjine Zagrebačke županije“	12
PREDSTAVLJANJE KNJIGA	
Petar Popović: Kriza međunarodnog poretka 21. stoljeća	13
STOGODIŠNJICA PRVOG SVJETSKOG RATA	
„Crna Gora i Veliki rat“	18
DANI CRNOGORSKE KULTURE	
Zajednička izložba slika Rajka Todorovića Todora i Igora Rakčevića otvorena u Splitu	19
CRNOGORSKI ŠEDNIK U UMAGU	20
ONI NAM PRUŽAJU SVOJE SRCE NA DLANU	
Milunka Medojević: Dvije domovine	22
IZ CRNE GORE I SVIJETA	
Pavlu Goranoviću nagrada „Miroslavljevo jevanđelje“	23
Stavovi crnogorskih građana o identitetu	24
INTERVJU	
Dimitrije Popović: Labirint sjećanja na prijatelje	26
DOKUMENTARNI FILM U CRNOGORSKOM DOMU	
Milovan Đilas – Revolucionar i disident	28
GALERIJA „MONTENEGRINA“	
Izložba fotografija članova „DINARIDA“	30
Izložba fotografija Dražena Zetića	32
TRADICIONALNA DRUŽENJA U ZAGREBU I RIJECI	34
KARNEVAL JE BIO ...	
„Noć skuplja vijeka“ kao inspiracija za priču	36
AFORIZMI	
Marinko Mijović: Ne izluđujte narod	37
ANEGDOTE	
Baćova kletva	38
CRNOGORSKI MOZAIK	
Crnogorac koji je zadivio dvije carevine	40
GALERIJA „MONTENEGRINA“	43
TRADICIONALNO DRUŽENJE	44

Nacionalne manjine bogatstvo su Hrvatske. Razvijat ću i štiti njihova prava, ali i promicati prava Hrvata u susjednim državama.

**Predsjednica
Republike Hrvatske
Kolinda Grabar-Kitarović**
(Iz Poslanice u povodu inauguracije)

Izdavači:
NACIONALNA ZAJEDNICA CRNOGORACA HRVATSKE
I VIJEĆE CRNOGORSKE NACIONALNE MANJINE
GRADA ZAGREBA
Zagreb, Trnjanska c. 35, Tel./Fax: 01/6197 078, 01/6314 264
E-mail: nzch@net.amis.hr, vijececrn@net.amis.hr,
montenegro@net.amis.hr
Internet adresa: www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr
Za izdavače: dr. sc. Radimir Pavićević i Dušan Mišković
Glavni i odgovorni urednik: dr. sc. Zoran Drašković
Redakcija: Milanka Bulatović, Nataša Gerželj, Danilo
Ivezić, Dragutin Lakić, Nataša Rašović, Dušan Roganović
Grafička priprema i tisak: Skaner studio d.o.o.
Rukopisi se ne vraćaju. Naklada/Tiraža 1000

Glasiloo je, putem Savjeta za nacionalne manjine, financirano iz državnog proračuna Republike Hrvatske

INAUGURACIJI NOVOIZABRANE PREDSJEDNICE REPUBLIKE HRVATSKE PRISUSTVOVAO PREDsjedNIK CRNE GORE

USKORO PRVA SJEDNICA MJEŠOVITOG ODBORA

Krajem prošle godine gospođa Daria Krstičević, predstojnica Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i kopredsjedavajuća hrvatskog dijela međuvladinog Mješovitog odbora sastala se s gospodinom Mersudinom Gredićem, sekretarom Ministarstva za ljudska i manjinska prava Vlade Crne Gore i kopredsjedavajućim crnogorskog dijela međuvladinog Mješovitog odbora. Tema sastanka bila je priprema za održavanje prve sjednice međuvladinog Mješovitog odbora između Republike Hrvatske i Crne Gore utemeljenog na Sporazumu o zaštiti prava manjina. Dogovoreno je da će se prva sjednica održati tokom aprila mjeseca u Crnoj Gori. Prijedlozi tema koje će se raspravljati na prvoj sjednici Mješovitog odbora trebale bi biti: upotreba jezika i pisma hrvatske i crnogorske nacionalne manjine, zastupljenost u predstavničkim tijelima, obrazovanje na manjinskom jeziku i pismu, zapošljavanje u javnim i državnim službama.

(Izvor: Državni ured za Hrvate izvan RH, Ministarstvo za ljudska i manjinska prava CG)

Predsjednik Crne Gore Filip Vujanović prisustvovao je 15. februara 2015. godine u Zagrebu inauguraciji novoizabrane predsjednice Republike Hrvatske Kolinde Grabar-Kitarović.

Predsjednik Vujanović je izjavio da je sa predsjednicom Grabar-Kitarović imao otvorene i konstruktivne razgovore i da su afirmisali dobrosusjedske odnose Crne Gore i Hrvatske, iskazujući zadovoljstvo takvim odnosima, uz uvjerenje da će se oni nastaviti. Predsjednik je saopštio poštovanje za ono što je Hrvatska činila za naše evropske i evroatlantske integracije, posebno potencirajući članstvo u NATO. Predsjednik je ponovio da se razgovaralo o ekonomskoj saradnji gdje je konstatovano da postoji zajednički prostor i obostrani interes za međusobnu saradnju. Takođe je istakao da su manjine dobar most povezivanja između dvije države, saopštavajući da je predsjednica Grabar-Kitarović bila tokom svoje kampanje u Crnoj Gori gdje je posjetila hrvatsku manjinu i istakla uvažavanje hrvatske manjine od strane Crne Gore. Predsjednik je pohvalio položaj crnogorske manjine u Hrvatskoj i sve ono što hrvatska država daje za pomoć u brojnim projektima našoj manjini.

(Izvori teksta i fotografija: www.predsjudnik.hr, www.predsjudnik.me, 15.2.2015.)

SJEDNICA PREDSJEDNIŠTVA NACIONALNE ZAJEDNICE CRNOGORACA HRVATSKE

U Zagrebu je 14.2.2015. godine održana deseta sjednica Predsjedništva NZCH, kojoj su, pored članova Predsjedništva, prisustvovali i predsjednici crnogorskih udruženja, predsjednik i potpredsjednik Skupštine NZCH.

Na sjednici je raspravljeno i odlučeno o Izvješću o realizaciji programa i utrošku sredstava NZCH i udruga za 2014. godinu, kao i o Prijedlogu i realizaciji programa udruga i NZCH za 2015. godinu.

Što se tiče realizacije programa NZCH, on je realiziran programima informiranja, izdavaštva, Dana crnogorske kulture, osim koncerta umjetnica iz Crne Gore, dok dio udruga nije u cijelosti realiziralo svoje programe. U skladu sa odlukama i Metodologijom Savjeta za nacionalne manjine, sredstva za nerealizirane programe trebaju se vratiti Savjetu.

Na dnevnom redu i ovaj put je bilo govora o usklađivanju statuta udruga i NZCH sa novim Zakonom o udrugama, o čemu je detaljno govorio Dušan Mišković, dipl. iur., predsjednik Društva „Montenegro“ Zagreb. Novina zakonskih odredbi je, između ostaloga, da osnivač udruge može biti i 14-godišnja osoba (uz propisane skrbnike), posebno se inzistira na obaveznom vođenju popisa članstva udruga (a moraju sadržavati podatke kao što su: datum pristupanja udruzi, datum rođenja, OIB svakoga člana), da popis članova bude dostupan na uvid svakom članu; povećana je odgovornost predsjednika i skupštine udruge (koja se mora sastajati barem jedanput godišnje, bira predsjednika, donosi program, usvaja izvještaje), a predsjedništva gube svoju dosadašnju funkciju; detaljno se utvrđuju obaveze i odgovornosti udruga; u statusnim promjenama: olakšano je pitanje spajanja, odnosno dijeljenja udruga; razrađeni su i postupak prestanka rada udruge, pitanje likvidatora, a posebno i prekršajne odredbe.

Prisutni su izrazili nezadovoljstvo novim Zakonom o udrugama, koji nije dobar i daje mu se negativna ocjena. Iz teksta odredbi stalno proizlazi jedan oblik nepovjerenja i u ničem bitnom ne pomaže udrugama, a i ne predstavlja demokratizaciju rada udruga. Osim toga, ide se na fragmentaciju, umjesto na integraciju udruga. Ovaj zaključak uputit će se Savjetu za nacionalne manjine.

Obzirom da je primjena zakona obavezna do 1.10.2015. godine, Radna grupa u sastavu: Dušan Mišković, Danilo Ivezić i Aleksandar Taušan će izraditi Nacrt statuta udruga i NZCH u skladu sa novim Zakonom o udrugama, a s obavezom svake udruge da Nacrt uskladi sa svojim statutom i njegovim specifičnostima.

Posebna pozornost na sjednici dana je ovoj, izbornoj godini. Predloženo je da se izborne skupštine udruga održe do ljeta, a izborna skupština NZCH u drugoj polovici devetoga mjeseca.

Udruge su i nositelji Kandidacijskih lista za članice i članove vijeća, kao i predstavnike crnogorske nacionalne manjine u RH, stoga svoje predizborne aktivnosti trebaju obaviti sukladno Odluci o raspisivanju izbora, kada je donese Vlada RH. Udruge trebaju donijeti Program, odnosno Plan aktivnosti vezano uz utvrđivanje kandidata i izbore, a posebno poticati pripadnice i pripadnike naše manjine da izađu na izbore. Dosadašnja vijeća i predstavnici trebaju dati Izvještaj ili Analizu što se napravilo i promijenilo u proteklom četverogodišnjem mandatu, kakav je odnos sa lokalnom zajednicom i što bi trebalo napraviti u narednom mandatu.

Predsjednik NZCH i član Savjeta za nacionalne manjine, Radimir Pavićević, upoznao je prisutne sa zaključcima i odlukama Savjeta, a posebno sa Mišljenjem i preporukama Državnog ureda za reviziju.

Prisutni su i jednoglasno utvrdili Prijedlog za člana Savjeta za nacionalne manjine iz redova istaknutih znanstvenih, kulturnih, stručnih i vjerskih djelatnika: za naredni mandat u Savjetu predlaže se dr. sc. Radimir Pavićević.

IZ PROGRAMA RADA SAVJETA ZA NACIONALNE MANJINE REPUBLIKE HRVATSKE ZA 2015. GODINU

Savjet za nacionalne manjine Republike Hrvatske, na 61. sjednici održanoj 11. veljače 2015., donio je Program rada za 2015. godinu radi sudjelovanja nacionalnih manjina u javnom životu Republike Hrvatske, a osobito radi razmatranja i predlaganja uređivanja i rješavanja pitanja u svezi s ostvarivanjem i zaštitom prava i sloboda nacionalnih manjina. U cilju ostvarivanja manjinskih prava i sloboda Savjet će surađivati s nadležnim državnim tijelima i tijelima jedinica samouprave, predstavnicima, vijećima i koordinacijama vijeća nacionalnih manjina, udrugama nacionalnih manjina i pravnim osobama koje obavljaju djelatnosti od interesa za nacionalne manjine, međunarodnim organizacijama i institucijama koje se bave pitanjima nacionalnih manjina, te tijelima matičnih država pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Savjet za nacionalne manjine će:

- predlagati tijelima državne vlasti mjere za unaprjeđivanje položaja nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj ili na nekom njenom području
- predlagati tijelima državne vlasti da rasprave pojedina pitanja od značenja za nacionalne manjine, a osobito vezana za provođenje Ustavnog zakona o pravima nacionalnih manjina i posebnih zakona kojima su uređena manjinska prava i slobode
- provoditi mjere sukladno Akcijskom planu za provedbu Ustavnog zakona o pravima nac. manjina
- surađivati u pitanjima od interesa za nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj s nadležnim tijelima međunarodnih organizacija i institucija koje se bave pitanjima nacionalnih manjina, kao i s nadležnim tijelima matičnih država pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj
- predlagati poduzimanje gospodarskih, socijalnih i drugih mjera na područjima tradicionalno ili u znatnijem broju nastanjenim pripadnicima nacionalnih manjina kako bi se očuvalo njihovo postojanje na tim područjima
- tražiti od tijela državne vlasti i tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave podatke i izvješća potrebna za razmatranje pitanja koja se odnose na prava nacionalnih manjina
- davati mišljenja, prijedloge, analizirati programe javnih radio postaja i javne televizije namijenjenih nacionalnim manjinama, o zastupljenosti pitanja namijenjenih nacionalnim manjinama u programima javnih radio postaja i javne televizije i drugim sredstvima priopćavanja
- analizirati rad tijela državne vlasti vezano za ostvarivanje manjinskih prava
- analizirati učinke ostvarivanja pojedinih prava pripadnika nacionalnih manjina u školstvu, dvojezičnosti, informiranja, korištenju simbola i ostale probleme u ostvarivanju prava pripadnika nacionalnih manjina
- kontinuirano pratiti praktičnu provedbu manjinske legislative u jedinicama lokalne i regionalne samouprave
- surađivati i organizirati zajedničke sastanke s predstavnicima tijela državne vlasti i tijela lokalne i područne (regionalne) samouprave, u čiju nadležnost spadaju pitanja iz djelokruga Savjeta utvrđena Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i Statutom Savjeta
- raspoređivati sredstva koja se u državnom proračunu osiguravaju za potrebe ostvarivanja programa kulturne autonomije nacionalnih manjina
- davati suglasnost na odluke koordinacija vijeća nacionalnih manjina jedinica područne (regionalne) samouprave o odlukama o značenju i simbolima nacionalnih manjina i načinu obilježavanja praznika nacionalnih manjina
- surađivati s vijećima, koordinacijama i predstavnicima nacionalnih manjina, nevladinim udrugama i ustanovama nacionalnih manjina
- provoditi program edukacije nevladinih udruga i ustanova nacionalnih manjina
- provoditi programe edukacija i informiranja vijeća i predstavnika nacionalnih manjina-izdavanje lista *«Manjinski forum»* namijenjenog vijećima i predstavnicima nacionalnih manjina
- provoditi zajedničke programe sa udrugama i ustanovama nacionalnih manjina
- pokroviteljstvo i sufinanciranje kulturne manifestacije „*Kulturno stvaralaštvo nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj*“
- surađivati s Uredom za ljudska prava i prava nacionalnih manjina Vlade Republike Hrvatske
- surađivati sa Sveučilištima u Republici Hrvatskoj, te znanstveno stručnim organizacijama, vezano za stručne analize manjinskih pitanja i edukaciju pripadnika nacionalnih manjina
- sudjelovati u prekograničnoj suradnji sa matičnim državama nac. manjina u Republici Hrvatskoj
- surađivati sa nevladinim udrugama civilnog društva

Iz priloga u POBJEDI, gdje su 18. januara dvije stranice bile posvećene crnogorskom iseljeništvu, prenosimo dijelove razgovora g. Dragana Cvijovića sa mr Predragom Mitrovićem, direktorom Uprave za dijasporu Crne Gore i gostom na našim prošlogodišnjim Lučindanskim susretima (br. 89), kao i sa g. Danilom Ivezicom, sekretarom Koordinacije vijeća crnogorske nacionalne manjine na području Republike Hrvatske.

POLA MILIONA CRNOGORSKIH ISELJENIKA ŽIVI ŠIROM SVIJETA

Uprava za dijasporu, za sada, raspolaže bazom podataka od oko 150 organizacija naših iseljenika u svijetu, te bazom od 280 naučnih radnika iz iseljništva. Sistematsko popisivanje iseljenika iz Crne Gore do sada nije sprovedeno. Prema podacima posljednjih popisa stanovništva zemalja prijema 38.527 Crnogoraca živi u Srbiji, 4.517 u Hrvatskoj, 2.667 u Sloveniji, 2.370 u Kanadi, dok prema evidenciji tamošnjeg Zavoda za statistiku u Njemačkoj je 2010. živjelo 12.930 državljana Crne Gore. Ovi podaci ne obuhvataju lica koja su primila državljanstvo, kao ni drugu, treću itd. generaciju iseljenika. Kombinujući dostupne podatke sa procjenama broja naših iseljenika u pojedinim djelovima svijeta može se slobodno reći da oko 500.000 ljudi našeg porijekla živi izvan granica Crne Gore. Zemlje sa najvećom koncentracijom našeg iseljništva su SAD, Turska, Argentina i Srbija. Značajan broj naših iseljenika živi u Evropi ...

Stoga se posljednjih godina sve više nameće potreba za postojanjem baze podataka naših iseljenika, jer bi se na taj način lakše i upravljalo svim raznolikim djelovima ukupnog iseljeničkog korpusa. Jasno je da sam tip dijaspore u mnogome opredjeljuje i način saradnje i vrste aktivnosti koje se preduzimaju u odnosu na takvo iseljništvo. Uprava za dijasporu već pola godine intenzivno radi na stvaranju informatičkih uslova za postavljanje jednog posebnog upitnika za unos podataka o našim iseljenicima. Upitnik se sastoji od 22 pitanja, od čega su 10 pitanja o osnovnim podacima iseljenika, a 12 pitanja su opcionalna. Naravno, ne mora se odgovoriti na svako opcionalno pitanje, mada se kvalitet baze mjeri brojem podataka u njoj. Ovaj upitnik će biti postavljen na oficijelni sajt Uprave za dijasporu, na kome će biti omogućeno i njegovo online popunjavanje. Svjesni smo da svaki iseljenik neće imati uslove, mogućnost, a možda ni želju da popuni ovaj upitnik, ali će i takva baza biti od neprocjenjivog značaja za naš rad sa dijasporom. Nadamo se da će baza početi da se popunjava već od februara ove godine, s tim što će to biti jedan kontinuiran proces u koji će biti uključene, kako crnogorske institucije zadužene za pitanja iseljenika, tako i cijeli spektar iseljeničkih udruženja, zajednica i društava.

POSTOJANJE I DJE- LOVANJE U ISELJE- NIŠTVU NIJE MOGUĆE BEZ ČVRSTOG OSLOMCA NA MATIČNU DRŽAVU

Od samih početaka naših aktivnosti, veza s Crnom Gorom smatrana je bitnim segmentom ukupnog djelovanja. Sve do kraja devedesetih nije postojalo institucionalno povezivanje. Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske je nizom obraćanja crnogorskoj javnosti i slanjem dopisa najodgovornijim pojedincima u Crnoj Gori iskazivala svoj stav o bitnim pitanjima toga vremena: ratu i agresiji na Hrvatsku, obnovi Crnogorske pravoslavne crkve, osnivanju Matice crnogorske, crnogorskog PEN-a, crnogorskom jeziku, potpisivanje peticije za Crnu Goru.

Radi potpunog razumijevanja nužno je naglasiti da kad govorimo o „crnogorskim iseljenicima“ govorimo o onoj populaciji crnogorskih iseljenika koji su se nacionalno opredijelili kao Crnogorci i koji temeljem toga, a u skladu s Ustavom, Ustavnim zakonom i ostalim zakonskim aktima u Republici Hrvatskoj, nastoje očuvati svoj nacionalni identitet i zaštititi nacionalna prava. U tom kontekstu treba promatrati i sve službene podatke koji govore o crnogorskim iseljenicima. Terminološki ne postoje „crnogorski iseljenici“ albanske, bošnjačke ili neke druge nacionalne skupine. Otežavajuća okolnost u stvaranju tzv. b a z e p o d a t a k a na službenoj razini je i nemogućnost objedinjavanja podataka temeljem nacionalne komponente jer ona nije navedena u osobnim podacima. Jedini službeni dokument na razini Republike Hrvatske o pripadnicima crnogorske nacionalne manjine je Izvod iz biračkog spiska, koji nije javni dokument i postaje dostupan samo sudionicima u izbornom procesu.

Postojanje i djelovanje Crnogoraca kao organizirane nacionalne zajednice i u Hrvatskoj i posvuda u iseljništvu nije moguće bez čvrstog oslonca na matičnu državu. Budući da je promišljeno i demokratski, postupno i odlučno zaokružila sve elemente svoje unutrašnje suverenosti i time stvorila osnove svoje budućnosti, Crna Gora se s puno više senzibiliteta treba odnositi prema iseljenicima. Ne propisivati i dozirati već pretvoriti svoje institucije u servis, a problematiku iseljništva rješavati na najvećoj razini kontinuirano i u suradnji s državama u kojima žive crnogorski iseljenici, poštivajući specifičnosti i zakonsku regulativu.

DVIJE SJEDNICE VIJEĆA CRNOGORSKE NACIONALNE MANJINE GRADA ZAGREBA

22. sjednica Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba otpočela je sjećanjem na dugogodišnjeg predsjednika Vijeća prof. emer. dr. sc. Veselina Simovića

Na početku 22. sjednice Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba, održane 13.1.2015. godine u Crnogorskom domu u Zagrebu, prisutni članovi Vijeća su prigodnim riječima predsjednika Vijeća Dušana Miškovića i minutom šutnje obilježili godišnjicu smrti prof. emeritusa Veselina Simovića Age.

Usvajanje Financijskog plana Vijeća za 2015. godinu. Nakon uvodnog obrazloženja predsjednika Vijeća, predsjednika Komisije za financijska pitanja (koja je održala sastanak 12.1.), tajnika Vijeća i rasprave, Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba usvojilo je Financijski plan Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba za 2015. godinu i ovlastilo Komisiju za financijska pitanja da isti uskladi ukoliko na zahtjev službi Grada Zagreba dođe do promjene pojedinih stavki. Financijski plan Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba za 2015. godinu objavit će se u Službenom glasniku Grada Zagreba.

Usvajanje Programa rada Vijeća za 2015. godinu. Nakon uvodnog obrazloženja predsjednika Komisije za programska pitanja (koja je održala sastanak 12.1.) i diskusija, Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba usvojilo je Program rada Vijeća za 2015. godinu i ovlastilo Komisiju za programska pitanja da isti uskladi ukoliko na zahtjev službi Grada Zagreba dođe do određenih promjena. Program rada za 2015. godinu će biti dostavljen nadležnim službama Grada Zagreba.

PROGRAM RADA VIJEĆA CRNOGORSKE NACIONALNE MANJINE GRADA ZAGREBA ZA 2015. GODINU

Nastojeći ostvarivati svoj osnovni cilj – očuvanje identiteta crnogorske nacionalne manjine i njenih nacionalnih obilježja, kao i osigurati njezin položaj brigom o ostvarivanju manjinskih prava predviđenih Ustavom Republike Hrvatske, Ustavnim zakonom o pravima nacionalnih manjina i međunarodnim zakonima, Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba će prvenstveno djelovati na području politike (ostvarivanje političkih prava), povijesti, tradicije i nacionalnih specifičnosti. U tom okviru, kroz povijesne teme, aktualnu politiku te čuvajući nacionalni identitet, Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba smatra najpogodnijim načinom to ostvariti učešćem u radu Gradske skupštine Grada Zagreba u donošenju odluka o zajedničkom življenju u Gradu Zagrebu i rješavanjem pojedinačnih slučajeva koji se tiču ostvarivanja manjinskih prava; obilježavanjem nacionalnih praznika; realizacijom pojedinih znanstvenih projekata; tribinama i izdavačko-informativnom djelatnošću. Ulaskom Republike Hrvatske u EU (srpanj 2013.) Vijeću je otvoren i dodatni prostor djelovanja, samostalno i kroz koordinaciju, kao naš doprinos svemu onome što Hrvatska unosi u EU kao multietnička i multikulturalna zajednica. Program Vijeća crnogorske nacionalne manjine grada Zagreba za 2015. godinu ostvarit će se kroz sljedeće aktivnosti:

I. IZDAVAČKO- INFORMATIVNA DJELATNOST

1. WEB stranica: www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr

Događanja i aktivnosti koje se odvijaju u okviru crnogorske nacionalne manjine u Zagrebu i Republici Hrvatskoj putem web stranice postala su dostupna i izvan granica prostora djelovanja. Putem web stranice, ispunjava se obaveza i potreba informiranja pripadnika crnogorske nacionalne manjine o svim aktivnostima, kao i o svim bitnim političkim, kulturnim i drugim društvenim događanjima u Zagrebu, Hrvatskoj i matičnoj zemlji od značaja za crnogorsku nacionalnu manjinu. Postojanje WEB stranice Vijeća je u cijelosti opravdalo svoju svrhu. Poboljšanjima u 2014. stranica je dodatno osvježena, uz nove sadržaje (mogućnost prelistavanja glasila i knjiga, rotirajuće fotografije na prvoj stranici, veća preglednost), otvorena mogućnost komunikacije s korisnicima, uređena je naslovnica, redizajnirana s određenom dinamikom (rotiranje tekstova i fotografija) i u cjelini poboljšana kvaliteta.

Ažuriranje stranice se obavlja dnevno, ovisno o aktivnostima i zbivanjima. Na stranici se nalaze i informacije o svim aktivnostima koje pokreću Koordinacija vijeća crnogorske nacionalne manjine na području Republike Hrvatske, Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske i Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb. Planirano je nastaviti s daljnjim poboljšanjima u izgledu, kvaliteti i količini sadržaja na stranici sve u cilju bolje prepoznatljivosti atraktivnosti. Web stranicu održava tvrtka „Ador“ d.o.o.

2. Sufinanciranje „Crnogorskog glasnika“

„Crnogorski glasnik“ je službeno glasilo Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske i Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba. Izlazi kao dvomjesečnik (A4, korice u boji), sa zadatkom prenošenja informacija o ukupnim aktivnostima, zbivanjima i djelovanju crnogorskog korpusa u Republici Hrvatskoj. Broj stranica se kreće i do 60, što ukazuje i na veliki broj programskih aktivnosti u okviru naše manjine. U njemu se objavljuju informativni prilozi o radu vijeća i Koordinacije crnogorske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj te drugi tekstovi od interesa za pripadnike crnogorske nacionalne manjine. Nastavljajući aktivnosti na poboljšanju kvalitete glasila, Vijeće planira izdvojiti dio sredstava za tiskanje jednog broja „Glasnika“.

3. Biblioteka „Svjedočanstva vremena“ – štampanje knjige „Veselin Simović - Aga“

Smrću Veselina Simovića - Age, časnog i uglednog zagrebačkog Crnogorca, prof. emeritusa Zagrebačkog sveučilišta, svjetski priznatog stručnjaka iz područja građevinarstva i tehničkih znanosti, lidera i mudrog čelnika montenegrinske zajednice u Zagrebu i Hrvatskoj ostali smo bez još jednog velikana – sugrađanina: društvenog, kulturnog, političkog i znanstvenog k o l o s a . Veselin Simović - Aga je jedan od utemeljitelja Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske (1991.). Na izborima za članove Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba biran je u tri mandata za člana i predsjednika Vijeća. Osnivanjem Koordinacije

vijeća crnogorske nacionalne manjine na području Republike Hrvatske (2005.) izabran je za njenog predsjednika, što je (2007. i 2012.) ponovljeno i u drugom i trećem mandatu. Velik je Njegov doprinos unapređenju statusa i djelovanja nacionalnih manjina u Gradu Zagrebu i Republici Hrvatskoj. Vijeće kao dvogodišnji projekt planira izdavanje knjige posvećene ovom velikom čovjeku, njegovom životnom i znanstvenom putu i aktivnostima na očuvanju kulturnog i nacionalnog identiteta Crnogoraca u Republici Hrvatskoj. Knjiga bi trebala biti predstavljena u 2015. godini.

II. OBILJEŽAVANJE NACIONALNIH PRAZNIKA

Pitanje očuvanja nacionalnog identiteta crnogorske nacionalne manjine u Gradu Zagrebu ostaje jedan od prioritetnih zadataka Vijeća, što nameće i obavezu učešća članova Vijeća u manifestacijama Petrovdana, Dana nezavisnosti, Dana državnosti i Lučindana koje organizira Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske, Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb i Koordinacija vijeća crnogorske nacionalne manjine na području Republike Hrvatske, kao i financiranju dijela troškova prema planu.

1. Dan nezavisnosti Crne Gore i Dan Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba

Dan nezavisnosti 21.5. utemeljen je odlukom Skupštine Crne Gore, kao datum kada su građani Crne Gore na referendumu 2006. izglasali njenu nezavisnost. Temeljem odluka referendumu Crne Gore je kasnije postala i međunarodno priznata država. Isti datum je Vijeće odredilo kao Dan Vijeća. Vijeće obilježava ovaj datum svečanim koncertom (koji će se ove godine organizirati deveti put) uz nastup renomiranih crnogorskih umjetnika s Muzičke akademije sa Cetinja. Manifestacija se realizira u suradnji s Ambasadom Crne Gore u Republici Hrvatskoj. Datum i mjesto obilježavanja: 21. svibnja, Zagreb.

2. Petrovdan

Petrovdan u tradiciji crnogorskog naroda ima značajno mjesto kao datum kada se sastajao *Crnogorski zbor*, oblik svojevrsne narodne skupštine na kojem su se birali vladike i vladari Crne Gore; na kojem su se donosile sudbonosne odluke rata i mira; na kojem su se donosili zakoni i postavljali temelji moderne državne vlasti. Prvi dokumenti o Crnogorskom zboru datiraju još od XI. stoljeća. Ovaj datum se obilježava tradicionalnom manifestacijom *Petrovdanski sabor Crnogoraca*, u okviru kojeg se i obilježava i slavi 13. srpnja 1941.- Dan antifašističkog općenarodnog oružanog ustanka crnogorskog naroda. Manifestaciju organizira NZC Rijeka. Vijeće snosi dio troškova prijevoza jednog autobusa. Datum obilježavanja: 11. srpnja.

3. Dan državnosti Crne Gore

Dan državnosti Crne Gore 13. srpnja je utemeljen Odlukom Skupštine Crne Gore 12.7.2004. kao datum kada je na Berlinskom kongresu 1878. Crna Gora proširila međunarodno priznanje, i datum iz 1941. kada je u Crnoj Gori došlo do općenarodnog oružanog ustanka protiv fašizma, jedinstvenog u tadašnjoj Europi. Tradicionalno manifestaciju organizira Ambasada Crne Gore u Republici Hrvatskoj. Kako je zbog različitih razloga u prošloj godini to izostalo, Vijeće će organizirati prigodnu izložbu kojom će se obilježiti i 70 godina pobjede nad fašizmom. Datum i mjesto obilježavanja: 13. srpnja, Zagreb.

4. Lučindan

Lučindan je u tradiciji crnogorskog naroda vezan uz ime Petra I. Petrovića Njegoša, vladike i gospodara Crne Gore, poznatijeg u narodu kao Sv. Petar ili Petar cetinjski čudotvorac, koji se smatra utemeljiteljem novovjekovne države Crne Gore. Umro je 31.10.1830.g. na dan Sv. Luke (po julijanskom kalendaru), a četiri godine kasnije (1834.) proglašen je za sveca. Manifestacija se organizira pod nazivom *Lučindanski susreti* i odvija se u Zagrebu uz učešće *grada gosta* iz Crne Gore; 2015. grad gost je Podgorica. Datum i mjesto obilježavanja: 24. listopada, Zagreb.

III. PREDAVANJA I TRIBINE

Cilj planiranih predavanja i tribina je upoznavanje pripadnika crnogorske nacionalne manjine s značajnim temama i imenima iz crnogorske povijesti, kao i aktualnim temama značajnim za crnogorski narod i crnogorsku državu. U 2015. planira se organizacija jedne tribine: „70 godina pobjede nad fašizmom – mjesto i uloga Crne Gore“. Datum održavanja: svibanj 2015. Predavači: predstavnici Matice crnogorske.

IV. ZNANSTVENO ISTRAŽIVANJE I PROJEKTI

1. Suorganizacija manifestacije „Dani Mirka Kovača“

Jedan od najznačajnijih suvremenih pisaca južnoslavenskih prostora Mirko Kovač umro je 19. kolovoza 2013. godine u Zagrebu. Svojim pisanjem i djelovanjem bio je i ostao jedan od najvažnijih pisaca hrvatskog, srpskog, bosanskog i crnogorskog jezika koji je iza sebe ostavio više od 15 romana, knjiga, pripovijedaka, eseja, nagrađenih brojnim domaćim i međunarodnim nagradama; jedan je od najvažnijih filmskih scenarista s naših prostora a filmovi nastali po njegovim scenarijima idu u red najvažnijih filmskih ostvarenja („Mali vojnici“, „Lisice“, „Okupacija u 26 slika“, „Pad Italije“ i mnogi drugi); autor je niza radio drama i drama za kazalište koje su s velikim uspjehom bile izvođene u nizu zemalja te je bio jedan od najvažnijih promicatelja demokracije, prava na slobodu govora i jedan od najvažnijih kritičara autoritarnih režima. U cilju primjerenog načina vrednovanja i očuvanja književne, filmske i kazališne ostavštine velikana pisane riječi održavaju se „Dani Mirka Kovača“ u Rovinju, čiji organizator je Udruga Mirko Kovač (prva manifestacija održana od 25.-28.9.2014.). „Dani Mirka Kovača“ održavat će se svake godine zadnjeg tjedna u rujnu u Rovinju na kojima će se i dodjeljivati književna nagrada koja nosi ime Mirko Kovač za najbolji roman, knjigu eseja i prozni prvijenac s područja Hrvatske, Srbije, Bosne i Hercegovine i Crne Gore. Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba će biti suorganizator događanja. Manifestacija se planira kao višegodišnje događanje. Datum održavanja: zadnji tjedan rujna 2015. Nositelj projekta: Udruga Mirko Kovač.

2. Projekt „Dokumentarni film u Crnogorskom domu“

Nastavak sufinanciranja projekta u okviru kojeg će javnosti Grada Zagreba biti predstavljen dio bogatstva filmskog fundusa niza autora, koji su desetljećima umjetničkim okom marljivo otimali od zaborava značajne povijesne, kulturne i životne događaje. U suradnji s pojedinim autorima, Televizijom Crne Gore, Crnogorskom kinotekom i ostalim izvorima, dokumentarni filmovi /različitih sadržaja/ će biti prikazani u jedanaest projekcija (svaki drugi četvrtak u mjesecu osim kolovoza). Za 2015. godinu planirani su autorski filmovi najznačajnijih crnogorskih režisera (Živko Nikolić, Krsto Papić, Vlatko Gilić, Branislav Bastać, Momir Matović, Velimir Veljo Stojanović ...). Vijeće snosi dio troškova vezanih uz troškove projekta. Nositelj projekta: Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb

3. Projekt „Crnogorski književnici u Zagrebu i hrvatski u Podgorici“

U suradnji s Hrvatskim nacionalnim vijećem Crne Gore, Vijeće crnogorske nacionalne manjine namjerava u 2015. godini pokrenuti projekt „Crnogorski književnici u Zagrebu i hrvatski u Podgorici“. Cilj projekta je predstavljati najznačajnijih autora i književnih ostvarenja javnosti druge države, tako da HNV CG osigurava angažman gosta iz Crne Gore, dok Vijeće CNM Grada Zagreba tu obvezu ima za gosta iz Hrvatske. Početak projekta je planiran s predstavljanjem crnogorskog akademika Mladena Lompára (u Zagrebu) i mlade spisateljice Ivane Simić Bodrožić (u Podgorici). Datum održavanja: veljača 2015. Nositelji projekta: HNV CG i Vijeće CNM Grada Zagreba

V. ZAJEDNIČKI PROGRAM KOORDINACIJE VIJEĆA CRNOGORSKE NACIONALNE MANJINE NA PODRUČJU REPUBLIKE HRVATSKE

Aktivno sudjelovanje u radu Koordinacija vijeća crnogorske nacionalne manjine na području Republike Hrvatske je značajan dio programskog djelovanja Vijeća. Koordinacija je upisana u Registar vijeća, koordinacija i predstavnika nacionalnih manjina, a kako su izbori za vijeća i predstavnike planirani za 2015. nužno je nakon toga obaviti sve radnje potrebne za promjene upisa u Registar, čije troškove će snositi Vijeće, kao i održavanje konstituirajuće sjednice i redovne sjednice Koordinacije.

VI. OSTVARIVANJE I ZAŠTITA PRAVA PRIPADNIKA CRNOGORSKE MANJINE

Briga o primjeni i ostvarivanju članka 22. Ustavnog zakona o nacionalnim manjinama – Zapošljavanje pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj. Učešće u donošenju svih odluka na razini Grada Zagreba koje se tiču pripadnika crnogorske nacionalne manjine. Pomoć pri rješavanju pojedinačnih slučajeva kršenja manjinskih prava pripadnika crnogorske nacionalne manjine u Gradu Zagrebu

EUDORA

CANTUS

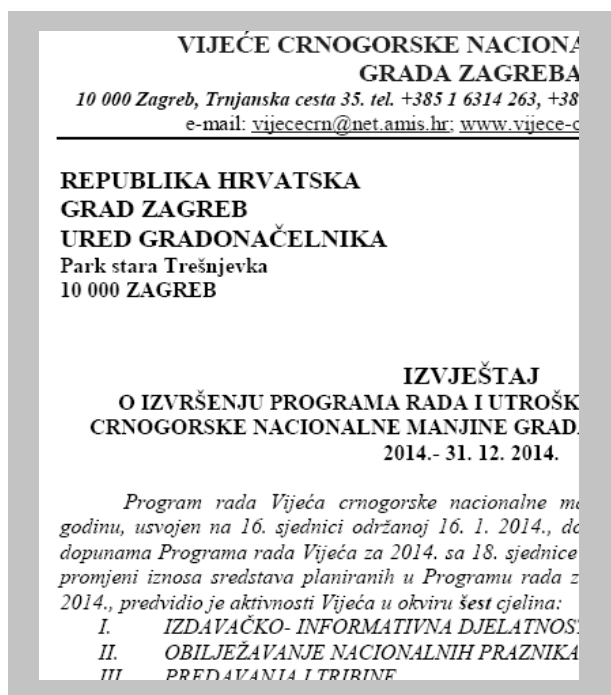
Production:

VAGA COMMUNICATIONS
business consulting and promotion

Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba bilo je jedan od brojnih partnera u realizaciji umjetničke instalacije „PJESMA BEZ RIJEČI“ akademskog slikara Dimitrija Popovića (v. br. 90). Detalji su navedeni u Izvještaju o izvršenju Programa rada Vijeća za 2014. godinu, koji je dostupan i na internetskim stranicama www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr.

Na 23. sjednici Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba, održanoj 10.2.2015.g. u Crnogorskom domu u Zagrebu, predsjednik Vijeća Dušan Mišković najprije je podnio izvještaj o realizaciji zaključaka 20., 21. i 22. sjednice Vijeća, koje su održane 30.9. i 20.10. prošle i 13.1. ove godine, a potom se pristupilo usvajanju dva akta.

Početak izvještaja o izvršenju Programa rada upućenog službama Grada Zagreba

Usvajanje izvještaja o izvršenju Programa rada Vijeća za 2014. godinu. Nakon uvodnog obrazloženja predsjednika Vijeća, predsjednika Komisije za programska pitanja (koja je održala sastanak 4.2.), tajnika Vijeća i rasprave, Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba usvojilo je Izvještaj o izvršenju Programa rada Vijeća za 2014. godinu. Izvještaj će biti dostavljen nadležnim službama Grada Zagreba.

Usvajanje Završnog računa Vijeća za 2014. godinu. Nakon uvodnog obrazloženja predsjednika Vijeća, predsjednika Komisije za financijska pitanja (koja je održala sastanak 4.2.), tajnika Vijeća i rasprave, Vijeće crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba usvojilo je Završni račun Vijeća crnogorske nacionalne manjine Grada Zagreba za 2014. godinu. Završni račun dostavit će se nadležnim službama Grada Zagreba i objavit u Službenom glasniku Grada Zagreba.

„Crnogorski glasnik“ izlazi uz financijsku potporu Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske i Zagrebačke županije – predstavnika crnogorske nacionalne manjine Zagrebačke županije. Pozivamo Crnogorke, Crnogorce i sve prijatelje da svojim sugestijama, prijedlozima i priložima pomognu redakciji „Glasnika“ na poboljšanju i daljnjem izlaženju lista. Tekstovi nijesu lektorisani te se izvinjavamo autorima i čitaocima.

PREDSJEDNIK HRVATSKOG GRAĐANSKOG DRUŠTVA CRNE GORE U POSJETU CRNOGORSKOM DOMU

Gospodin Mirko Vičević predsjednik Hrvatskog građanskog društva Crne Gore iz Kotora s gospodinom Radulom Dragovićem u Crnogorskom domu u Zagrebu, 28.2.2015., razgovarao s predstavnicima Nacionalne zajednice Crnogoraca Hrvatske.

U ime Nacionalne zajednice razgovoru su prisustvovali dr. sc. Radomir Pavićević, predsjednik; Danilo Ivezić, član predsjedništva i Dušan Mišković, predsjednik Društva „Montenegro“.

Na sastanku su definirani oblici moguće programske suradnje u 2015. i dogovorena konkretna programska aktivnost vezana uz Lučindanske susrete 2015. Posebno je naglašena izvanredna suradnja NZCH i HGD CG koja datira od prvih dana formiranja društva u Kotoru, a koja je u javnosti prepoznata velikim brojem zajedničkih projekata prvenstveno u izdavačkoj djelatnosti.

Susret je bio prigoda za razmjenu poklona, knjiga, koje su HGD CG i NZCH objavili u protekloj godini.

(www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr)

U Knjižnici Bogdana Ogrizovića u Zagrebu

PREDSTAVLJENA KNJIGA „NACIONALNE MANJINE ZAGREBAČKE ŽUPANIJE“

Koordinacija Vijeća i predstavnika nacionalnih manjina Zagrebačke županije predstavila je, u Knjižnici Bogdana Ogrizovića u Zagrebu, knjigu „*Nacionalne manjine Zagrebačke županije*“, autorice Slavice Šarović.

Knjiga je svoju premijeru doživjela lani (v. br. 89, str. 14), na obilježavanju Dana nacionalnih manjina Zagrebačke županije, a sada je predstavljena i zagrebačkoj čitalačkoj publici.

– Pokušala sam približiti djelovanje, opus i življenje nacionalnih manjina, njihovu tradiciju i običaje. Htjela sam da u pisanom tragu ostavimo nešto što je manjinama izuzetno značajno. Također, kroz gospodarstvo i društvenu povijest, u knjizi sam predstavila i samu županiju te njezine gradove. Imala sam sreću što sam tijekom pripreme bila naslonjena na izuzetno kvalitetne ljude, koji poznaju svoju tradiciju i kulturu, što sam imala podršku Koordinacije nacionalnih manjina i same Županije – rekla je Slavica Šarović.

U ime Županije predstavljaju knjige prisustvovao je predsjednik Skupštine Dražen Bošnjaković.

– Ovo je još jedna potvrda dobre suradnje s nacionalnim manjinama. No, ono što me posebno raduje je činjenica da to nije samo suradnja na institucionalnoj razini, već i na ljudskoj. U županiji manjine međusobno surađuju, uvažavaju se i toleriraju – rekao je Bošnjaković.

(www.zagrebacka-zupanija.hr, 14.2.2015.)

Doc. dr. sc. Petar Popović:

KRIZA MEĐUNARODNOG PORETKA 21. STOLJEĆA

Đ. Luša, B. Zgurić, D. Lalović, P. Popović i D. Jović

Biblioteka „LUČA“

Pavle Jovanović
ZAPISI O POLITICI

Milan Popović
PROTIV STRUJE

Radovan Radonjić
**MONTENEGRO:
DE TE FABULA NARATUR**

Dragutin Lalović
DRŽAVE NA KUŠNJI

Dag Strpić
**KARL MARX I POLITIČKA
EKONOMIJA MODERNE**

Vjeran Katunarić
**RAJSKA ZAJEDNICA
I DRUŠTVENI PAKAO**

Ilija Vujačić
SAZNANJE I POLITIKA

Petar Popović
**KRIZA MEĐUNARODNOG
PORETKA 21. STOLJEĆA**

Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske i Društvo Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb predstavili su, 17. februara ove godine u Crnogorskom domu u Zagrebu, knjigu „*Kriza međunarodnog poretka 21. stoljeća*“ doc. dr. sc. Petra Popovića. I ovu osmu knjigu u okviru biblioteke „LUČA“ izdala je Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske uz suizdavaštvo Disputa d.o.o. iz Zagreba i uz financijsku potporu Savjeta za nacionalne manjine Republike Hrvatske.

U predstavljanju knjige učestvovali su prof. dr. sc. Dejan Jović, prof. dr. sc. Dragutin Lalović, doc. dr. sc. Đana Luša, mr. sc. Borna Zgurić i doc. dr. sc. Petar Popović.

Sve prisutne u Crnogorskom domu – a među njima su bili i ugledni naučni radnici ne samo politološke struke – pozdavio je urednik biblioteke „LUČA“ i moderator večeri ali i pokretač i desetogodišnji urednik „*Ljetopisa crnogorskog*“ prof. dr. sc. Dragutin Lalović i najprije biranim riječima predstavio autora knjige i novog urednika „*Ljetopisa*“ dr. sc. Petra Popovića (čiji smo kraći životopis objavili u prethodnom broju „*Crnogorskog glasnika*“, u okviru priloga o najnovijem, 6. broju „*Ljetopisa*“), a potom je, govoreći o samoj knjizi dr. Petra Popovića, najavio da će u njenom predstavljanju učestvovati, uz svog mentora, i dvoje mladih istraživača iz skupine koju je okupio i vodi istaknuti politolog prof. dr. sc. Dejan Jović.

Prof. dr. sc. Dragutin Lalović:

PRAZNIK ZA NAŠU GORDU NACIONALNU ZAJEDNICU

«Predstavljanje nove knjige Petra Popovića pravi je mali praznik za našu gordu Nacionalnu zajednicu, za biblioteku „*LUČA*“ u kojoj je objavljena, za mene i kao njezina urednika i kao politologa.

Zadovoljstvo je trostruko: s obzirom na autora, mladog politologa Petra Popovića (r. 1982), na temu knjige i na vrsnu ekipu politologa koja će o njoj govoriti.

Želim najprije istaknuti da je Petar Popović za nas utjelovljenje transgeneracijskog kontinuiteta (rođeni Zagrepčanin) unutar crnogorskog korpusa u Hrvatskoj. Živi je dokaz stare Blochove teze da oni koji imaju budućnost imaju i mlade koji će je nositi (za razliku od nacizma koji je manipulirao mladima, s geslom: tko ima omladinu, ima i budućnost).

Ali prije svega on je crnogorski Europljanin ili europski Crnogorac. Parafrazirajući slavnu Cavourovu izreku nakon ujedinjenja Italije u jedinstvenu nacionalnu državu („imamo Italiju, još nam samo fale Talijani“), možemo kazati: imamo Europu, ali nam još fale Evropljani.

Nama se danas ovom knjigom predstavlja upravo takav mogući graditelj, političkoteorijski zagovornik ideje Evrope.

Najavljujući ga, u tom smislu, u uvodniku „*Ljetopisa*“, prije tri godine, zapisao sam:

Ideji Evrope potrebni su idealisti te velike ideje, prve koja se može ostvariti mirnodopskim političkim, kulturnim, znanstvenim djelovanjem. Potrebni su dakle crnogorski Europljani, ljudi školovani na europskim sveučilištima, sposobni suvremeni crnogorski identitet graditi ne na „slavnoj prošlosti“ legendarnih pređa, nego na participacijskoj demokratskoj kulturi i politici ljudskih prava.

Ni toj mlađoj generaciji nije, međutim, suđeno da djeluje u rutinskim uvjetima izgradnje zajedničke europske kuće. Izazovi su i pred njome prvorazredni. Projekt Europske unije na velikim je i ozbiljnim kušnjama. Ali je prvi puta riječ o kolektivnom projektu koji nije utopistički, nego je obzor smislenosti čovjekova života na ovom našem kontinentu početkom trećeg milenija. To je epohalni projekt koji nije usmjeren ni protiv koga i može biti ostvaren samo zajedničkim naporom svih

slobodnih europskih naroda ... Europski projekt kao spoznajni i voljni izazov efektno je izrazio veliki suvremeni turski pisac Orhan Pamuk riječima: 'Moja vizija Europe nije neka sunčana, svjetla, raskošna i uzvišena ideja. Vizija Zapada za mene znači napetost, silu koja se bori između ljubavi i mržnje, čežnje i poniznosti'.

Nadalje, knjiga „Krizna međunarodnog poretka 21. stoljeća“ svojim teorijskim, komparativnim i publicističkim odlikama na najprimjereniji način omogućuje sagledavanje sadašnje krize Evrope u sintetičkom ključu. Knjiga naime nudi tip analize koji odlikuje plodan i iznimno rijedak spoj pojmovne strogosti i konkretne analize gorućih problema naše suvremenosti. Primjerice,

akutni problem Ukrajine mogao bi se u tom teorijskom ključu sagledati kao analitička kušnja za razumijevanje ideje Evrope.

Naposljetku, takve sintetičke znanstvene pretenzije ne odlikuju samo Petra Popovića, nego i skupinu istraživača koju je okupio i vodi naš istaknuti politolog prof. Dejan Jović (koji me je pak uspješno naslijedio u našem uglednom stručnom i znanstvenom politološkom časopisu „Politička misao“).

Prof. Jović je i sam znanstvenik europskoga i svjetskog profila. Jedini meni poznat u vanjskom svijetu afirmirani znanstvenik, koji se ničim izazvan odlučio vratiti u svoju domovinu. Da bi u njoj postigao barem dvije odlučujuće stvari. Naime, preuzevši katedru „Međunarodni odnosi“ svoj je istraživači i obrazovni projekt formulirao na način do tada nezamisliv za njegova prethodnika:

- formiranje tima ambicioznih mladih istraživača i realizacija kolektivnih teorijskih pothvata (kao urednik knjiga „Teorije međunarodnih odnosa“ - 1. knjiga „Realizam“, 2013; 2. knjiga „Liberalizam“, 2014), kao i otvaranje prostora za njihovo publicističko djelovanje u časopisu „Politička misao“;
- razvijanje teorije međunarodnih odnosa kao integralnog dijela naše političke teorije u cjelini, polazeći od uvjerenja da se bez teorijskih ambicija nijedna poddisciplina politologije ne može nazvati znanstvenom i kritičkom, nego u najboljem slučaju stručnom i pozitivističkom. Još dalekosežnije: da bez zasnivanja i razvijanja teorije međunarodnih odnosa nema ni političke teorije u užem smislu. Utoliko ne može biti pretjerano ako ustvrdim da je kolega Jović, programski i organizaciono, nosilac najveće inovacije u recentnoj povijesti zagrebačkog Fakulteta političkih znanosti.

I unutar takve kvalitetne ekipe istraživača, s najvišim znanstvenim ambicijama, naš Petar Popović zauzima veoma istaknuto mjesto, sudeći recimo već i po njegovu prilogu u spomenutom zborniku o liberalnim teorijama međunarodnih odnosa u kojemu je autor veoma studioznog teksta o velikom Kantu.

Siguran sam da od kolege Jovića i njegova istraživačkog tima u cjelini, a od Petra Popovića posebno, možemo u budućnosti očekivati mnogo uspjeha u njihovim plodnim znanstvenim i obrazovnim projektima. Svojim radom i postignućima iskazuju svoj ljudski integritet i znanstveno poštenje da svoju disciplinu „međunarodne odnose“ zajedno uzdignu na razinu imperativa našeg vremena, a u vjernosti najboljim njezinim postignućima u prošlosti koje simbolizira ime i djelo „osnivača discipline međunarodnih odnosa u nas“, velikog profesora i akademika Vladimira Iblera.»

Prof. dr. sc. Dejan Jović:

**VRIJEDAN DOPRINOS UNAPREĐENJU
TEORIJE MEĐUNARODNIH ODNOSA**

Prof. dr. sc. Dejan Jović svoje desetominutno izlaganje započeo je zahvalom prof. Laloviću na upućenim ljubaznim riječima te čestitkama autoru i izdavačima:

«Knjiga – koliko god bila stručna i svakako nije nešto što će ljudi uzeti sa sobom na godišnji odmor pa čak ni na put, osim ako su iznimno zainteresirani za područje međunarodnih odnosa – lako se čita i to je njena velika vrlina, na kojoj čestitam i izdavačima i samom autoru.»

Objašnjavajući kontekst u kojem je knjiga Petra Popovića nastala, prof. Jović je naveo kako je na Fakultetu političkih znanosti prije nekoliko godina oko njega okupljena grupa istraživača započela jedan put koji ima i svoj zamišljeni cilj:

«Taj cilj je da obnovimo i unaprijedimo teoriju međunarodnih odnosa u Hrvatskoj, a ja bih rekao i puno šire od toga. Naime, ono što radimo ovdje u zadnjih četiri-pet godina – a rezultat čega su dvije knjige o kojima je prof. Lalović govorio, takođe i dvije knjige Petra Popovića u zadnje dvije godine te više doktorata i niz članaka jednim dijelom objavljenih u „*Političkoj misli*“ i u drugim časopisima – jeste projekt koji bi, ako pogledamo u budućnost za nekih pet ili deset godina, trebao dramatično promijeniti disciplinu studiranja političke znanosti kod nas i imati utjecaj ne samo u Hrvatskoj!»

Ističući kako studenti u Sarajevu, u Srbiji, Crnoj Gori i u Hrvatskoj već sada vrlo dobro poznaju tekstove Petra Popovića, kao i drugih autora koji su okupljeni na zajedničkom projektu, te da ohrabruje činjenica da se sa stvorenim jezgrom može dalje producirati novo znanje te širiti i produbljivati domet i razina studiranja teorije međunarodnih odnosa, prof. Jović je ustvrdio:

«Nadam se da ćemo za pet ili deset godina – zahvaljujući prije svega ljudima Petrove generacije koji su na početku karijere, ali su već ostavili dubokog traga u onom čime se bave – u potpunosti preokrenuti sadašnju situaciju u kojoj se naša društvena znanost ili politologija, naročito politologija međunarodnih odnosa, više bavi svakodnevnim događajima i komentiranjima. Želimo je utemeljiti u teorijskom i u ozbiljnom akademskom radu.»

Posebno naglasivši svoju fasciniranost radnom energijom Petra Popovića – njegovim radnim elanom i brzinom kojom završava svoje članke, što je potvrdio činjenicom da je autor, u vrijeme dok je završavao ovu knjigu, istovremeno producirao i nekoliko članaka – profesor Jović je na kraju svog izlaganja iznio i prave motive da se u, ponekad sizifovskom, znanstveno-istraživačkom radu ipak istrajava, a što naša sredina najlakše prepozna je kroz riječi vladike Petra I da „*ko učini koliko je kadar, učinio je koliko je dužan*“:

«Knjiga kojom se mi večeras bavimo jeste nešto što će u dogledno vrijeme pročitati ukupno tisuću ljudi, a možda će tek za desetak godina to učiniti još njih pet ili šest tisuća. Obeshrabrujuće je, s jedne strane, da se tolika silna energija uloži u nešto što zapravo neće imati neki duboki utjecaj na širu situaciju, jer ako netko misli da će politološkim knjigama i člancima promijeniti svijet, da će ljudi postati puno bolji i da će se naša društvena situacija promijeniti, moramo ga – na žalost – razočarati! No, tim više takav herojski napor da se toliko energije, znanja i preciznosti ulaže u područje kojim se bavi relativno uzak krug ljudi, apsolutno zaslužuje posebnu pohvalu. Svi mi koji se bavimo ozbiljnije međunarodnim odnosima ili bilo kojim tipom studiranja politike znamo da smo vrlo često razočarani, znamo da naše ideje ne dopiru jako daleko, ali ipak mi se čini da kad vi uspijete utjecati na nove generacije studenata, ako uspijete pozicionirati ono što radite u jedan širi kontekst, ako uspijete pokazati da ste ozbiljni – mislim da je to sve što možemo učiniti!»

O samoj knjizi docenta dr. sc. Petra Popovića profesor Jović nije govorio, uvjeren da se svaka knjiga najbolje interpretira kad se čita, ali su zato dvoje njegovih mladih saradnika na Odsjeku za međunarodnu politiku na Fakultetu političkih znanosti u Zagrebu, doc. dr. sc. Đana Luša i mr. sc. Borna Zgurić, u gotovo petnaestominutnim izlaganjima – čije će autorizovane verzije morati naći mjesto u periodici koja se bavi društveno-političkim pitanjima – pridobijali na vrlo uvjerljiv način buduće čitaoce knjige, analizirajući moguće urušavanje

međunarodnog pravnog poretka u „bermudskom trouglu“ nastalom između neukrotivog transnacionalnog kapitala, neregulisanog kibernetičkog prostora i nepredvidljivih klimatskih katastrofi, baveći se istovremeno i u knjizi ponuđenim rješenjima za prevladavanje krize savremenog međunarodnog poretka na tim trima poljima.

Prisutnima se na kraju obratio i sam autor, docent Petar Popović i – nakon što je pozdravio ambasadora Crne Gore u Republici Hrvatskoj Nj.E. Igora Građevića i sve ostale, te zahvalio izdavačima i svojim profesorima i mladim kolegama na svekolikoj podršci – posebno je govorio o svom susretanju s učenjem predstavnika tzv. Engleske škole, koja je utemeljena šezdesetih godina prošloga stoljeća, a koja ga je privukla time što se, za razliku od onoga što prožima oficijelne discipline međunarodnih odnosa, izdigla iznad ideologije! Ako je suditi po broju onih koji su – kako je to već ustaljena praksa u Crnogorskom domu u Zagrebu pri predstavljanju izdanja NZCH – željeli da im autor potpiše primjerak knjige koja se bavi suštinom današnje globalne krize međunarodnog poretka, onda se čini da ih je autorova iskrena zagledanost u obrasce koji su suvremenski uvjerila da njegova studija nudi i odgovore na u knjizi postavljena pitanja, i to u trenutku kada više niko ne sumnja da je kapitalizam postao globalan i da zemaljska kugla ne može još dugo podnositi eksploataciju za potrebe potrošačkog društva.

Na kraju jedne izuzetno dobro posećene promocije, profesor Dragutin Lalović je i ovom prilikom podvukao kako su Crnogorci „narod knjige“, koji bi teško postojao bez Njegoša kao neke vrste unutarnjeg glasa našeg nacionalnog i kulturnog identiteta. Ističući prosvjetiteljski karakter knjige „*Kriza međunarodnog poretka 21. stoljeća*“ Petra Popovića, profesor Lalović je, kao urednik biblioteke „*LUČA*“, s razlogom ukazao i na njenu prosvjetiteljsku ulogu koja je za nas – ne samo zbog „*Luče mikrokozma*“ već i zato što *luča* znači *svjetlost* – zaštitni znak za ono što predstavlja kantovsko načelo prosvjetiteljstva: *Usudi se misliti!*

Z. D.

U CNP-u premijerno prikazan dugometražni dokumentarni film
„CRNA GORA I VELIKI RAT“

U četvrtak, 22. januara, na Velikoj sceni Crnogorskog narodnog pozorišta, premijerno je prikazan dokumentarni film „*Crna Gora i Veliki rat*“, u režiji Andra Martinovića i Branka Baletića.

– Crnogorci! Još ne dospjeste da krv sperete s vaših hrabrih mišica, a vaš stari kralj primoran je da vas po treći put za nepune dvije godine dana pozove pod oružje; da vas i po treći put povede u rat, u sveti rat za slobodu srpstva i jugoslovenstva – poručio je u proklamaciji 6. avgusta 1914. kralj Nikola, nakon što je uvidio da Crna Gora ipak ne može ostati neutralna i izbjeći sve snažnije zveckanje oružjem u Evropi i svijetu. Ta

zvanična kraljeva objava da je Crna Gora u ratu samo je jedna mala tačka u velikom stradanju naše države, koja je pokušavala da sačuva svoj narod, ime, suverenitet i teritoriju. Reditelji Branko Baletić i Andro Martinović, slažući arhivske materijale iz perioda uoči i tokom Prvog svjetskog rata, pokušali su da na filmski način donekle ukažu na ulogu Crne Gore u tom velikom svjetskom sukobu. U njemu je Crna Gora, uz ogromne ljudske žrtve, izgubila svoju državu, crkvu i makar nominalnu ravnopravnost u novoformiranoj Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca.

Uz autentičnu atmosferu crno-bijele fotografije, koja uz ispucalu filmsku traku nostalgично dočarava jedan dio priče o našim korijenima, usponima i padovima, ovaj film nas podsjeća na to koliko je prije stotinu godina bilo teško ostati čovjek. Koliko je bilo teško živjeti i preživjeti, uz konstantnu borbu protiv brojnih neprijatelja i ratne propagande koja je kroz podrugljive plakate, crteže i mape Crnu Goru uglavnom predstavljala kao vašku ili komarca. Međutim, autor tih plakata zasigurno nije slutio da čak i komarac umije da uzvрати udarac. Taman toliko da dobro zaboli, što je, između ostalog, potvrdila i Mojkovačka bitka. Scenarij za film, koji je Crnogorska kinoteka uradila sa Ministarstvom kulture, napisao je Niko Martinović, narator je Branimir Popović, montažu je uradio Milo Lekić, muziku je komponovao Leo Đokaj, ton je dizajnirao Jovo Kljajić, a Vladimir Vučinić obradio je sliku.

Uoči premijere, reditelj Branko Baletić publici je objasnio da je film nastao od arhivskog materijala iz Crne Gore i zemalja uokruženju.

– Zahvaljujući kolegama iz Austrije, dobili smo neke jedinstvene materijale. Film traje jedan sat, a vi ćete večeras vidjeti prvi put možda čak i trideset-četdeset minuta arhivskog materijala – kazao je Baletić. I zaista, mnogi kadrovi dokumentarca otkrivali su neku nepoznatu Crnu Goru, državu optočenu kamenom, isprepletanu kolskim putevima, sa brkatim Crnogorcima ... Tu je i crnogorski kralj koji se u prepoznatljivoj nošnji, vozeći se u kočijama ili skupom automobilu, pojavljivao na svečanostima i među ljudima. Priču o Crnoj Gori, kralju, narodu i pokušajima da se ostane čitav i svoj, reditelji Baletić i Martinović hronološki su ukomponovali u jednosatni dokumentarac. Počeli su od proglašenja Crne Gore kraljevinom, pa ubrzo prešli na osvjetljavanje prilika uoči Sarajevskog atentata, zatim na godine rata, otpor naroda i vojnika, okupaciju, izgnanstvo kralja, izbore za Podgoričku skupštinu ... i sve nedaće kroz koje je naša država prolazila, dok su se o nju otimali brojniji i jači narodi. Koliko je crnogorska vlada bila svjesna opasnosti i tragedije koja je nadolazila zbog Sarajevskog atentata, jasno se vidi iz komentara koji je objavila u „*Glasu Crnogorca*“: «Atentati i onda kada nesrećom uspiju, vazda promašavaju svoj cilj. (...) A što još više povećava strahotu ovakvih zločina i što zaslijepljene oči ne mogu da vide ... »

(Izvor: Dnevni list POBJEDA, 25. januar 2015.g.)

Nastavljajući tradiciju „Dana crnogorske kulture“, Nacionalna zajednica Crnogoraca Hrvatske predstavila je hrvatskoj javnosti – nakon Mihaila Jovičevića, Ele Božović, Natalije Đuranović, Nikole Simanića, Miodraga Šćepanovića, Gorana Četkovića, trideset i tri autora po izboru ULUCG, Selme Dečević, Nikice Raičevića, Aldemara Ibrahimovića i Abaza Dizdarevića – akademske slikare Rajka Todorovića Todora i Igora Rakčevića. Poslije Zagreba (br. 89), Rijeke i Pule (br. 90) izložba je otvorena i u Splitu

Zajednička izložba slika Rajka Todorovića Todora i Igora Rakčevića otvorena u Splitu

SLIČNA SVJEDOČENJA, RAZLIČITE PORUKE

Zajednička izložba radova crnogorskih umjetnika Rajka Todorovića Todora i Igora Rakčevića otvorena je na tri sprata galerijskog prostora u staroj gradskoj vijećnici u Splitu. Izložbu je otvorio splitski sekretar za kulturu Siniša Kuko. Zahvaljujući Zajednici Crnogoraca u Splitu i čelnom čovjeku Boru Stevoviću, splitska publika u prilici je da vidi što to spaja dvojicu generacijski udaljenih umjetnika. To se zapitao i galerista i novinar redakcije za kulturu lista „Slobodna Dalmacija“ Igor Brešan, govoreći na otvaranju izložbe.

– Dva svijeta: i jedan i drugi bave se krajolikom, ali i čovjekom i sudbinama u njemu. Todorović je slikar, Rakčević grafičar. Vidi se to već na prvi pogled, bez obzira na medij izražavanja. Prvo spomenuti igra na angažovano, na ekspresionističku i enformelističku kartu, drugi imitira kolaž poštujući oblik i minimalizam. Dva svijeta u jednom, jer i jedan i drugi uključuju pojedinca, svjedoka na kojega se preslikava atmosfera. Iako su u Todorovićevom slučaju lica patnika, gubitnika isključena iz slike i dodata kroz zasebne cjeline, potresno sugerišu defetizam i svjedoče kataklizmi koju su tek prošli. Ciklus radova očito senaslanjana strahote rata, pa „paket“ tamnih i gustih boja koje paraju tračci vedrine nosi logičan naslov „Gubilište“ – kazao je Brešan. Prema njegovim riječima, Rakčevićev prostor iz ciklusa „Sumrak civilizacija“ već je zavidao rane i prošao najgore, pa njime nastoji da ovlada vedrina. – To je carstvo ljudi koji napetih živaca nastoje isključiti pamćenje prizivajući vrijeme smirenja i sanjarenja pod zvjezdanim svodom, u društvu anđela. Umjetnici dolaze s juga balkanskih prostora, sa sličnim svjedočenjem, ali različitim porukama koje su odmaknute jedna od druge recimo dvadesetak godina – ocijenio je Brešan. Vizije i simboli O zajedničkoj postavci naših umjetnika, hrvatska likovna kritičarka Iva Korbler je zapisala: „Njihov zajednički nastup u istom likovnom prostoru možemo logično povezati s nekim istovjetnim detaljima u njihovim umjetničkim poetikama koje prožimaju i spajaju ta dva likovna opusa. Obojica su unutar prividnog realizma skloni vizijama, metaforama i simboličnim poređenjima, no kod Todorovića ćemo više osjećati kritički komentar nedavne prošlosti i/ili sadašnjosti, a kod Rakčevića kontemplativnu razinu elaboriranja kosmičko-oniričkih motiva i poruka“.

Izložba u Splitu dio je projekta „Dani crnogorske kulture u Hrvatskoj“, koji je realizovan uz pomoć Savjeta za nacionalne manjine i Ministarstva kulture Crne Gore. Prije splitske, izložbu je bila u prilici da vidi i likovna publika u Zagrebu, Rijeci i Puli.

I. B.

(Izvor: Dnevni list POBJEDA, 31. januar 2015.g.)

CRNOGORSKI ŠEDNIK

Lako je neku Zemlju pronaći na zemljovidu i odrediti joj geografski položaj, ali nemoguće ju je premjestiti u drugi prostor. No činilo se upravo suprotnim, na priredbi koju su u podmaklim prosinačkim danima (21.12.2014.) organizirali Crnogorci Umaga.

Vođeni mislima da narodi koji zabavljaju svoju prošlost gube svoju budućnost i svjesni činjenice da je u svakoj tradiciji sublimirano i recentno te da ljudsko srce ne poznaje granica, odlučili su svoje svekoliko crnogorsko nasljeđe predstaviti umaškoj i široj publici iz Istre u prostoru

gostoljublјive Zajednice Talijana „Fulvio Tomizza“ iz Umaga. Na taj način želјeli su prisutne uvesti u „crnogorsku priču“ kako bi zaživјela u njihovim srcima, a samim time i u društvenoj sredini. Priredba je nazvana „*Crnogorski šednik*“, a svi prisutni bili su dionici iste.

«Momci i đevojke, dobro nam došli na *Crnogorski šednik!*» – pozdravila je prisutne potpredsjednica Društva Crnogoraca i prijateljja Crne Gore „Bujština“ Umag i voditeljica priredbe, Sanja Bosnić, najavivši na taj način to interaktivno događanje. Dodala je da je priredba podijeljena u tri tematska bloka i da će u njoj svi prisutni moći uživati svim osjetilima.

I. „*Crnogorska priča*“

Na pozornici su sjedile članice umaškog Društva: Stanka Caković, Tina Martinović i Raza Šorgo te glumile pletilje i vezilje, a istovremeno se na filmskom platnu projicirao crnogorski, promotivni dokumentarni film: „*Od Durmitora do mora*“. I dok su se na filmskom platnu izmjenjivale fotografije od kojih je mnogima u publici zastajao dah, u pozadini se potihoo, kao glazbena kulisa, čula crnogorska glazba – od izvornih nota do popularnih hitova, ovisno o geografskom predjelu koji se prikazivao na filmu. Na taj se način pojačavala doživljajnost viđenog. Voditeljica je povremeno iznosila zanimljive i neobične podatke o Crnoj Gori i tako je priča o Zemlji bogatoj kontrastima bila sveobuhvaćena.

Po završetku filma, na pozornicu su se uspeli kršni momci u svojim raskošnim nošnjama, slavni Perojci iz Društva perojskih Crnogoraca „1657.“, zatim Milunka Medojević i Emil Rovčanin iz umaškog Društva te zauzeli mjesta oko ognjišta da bi dočarali – kroz tradicijsku pjesmu, stihove i poneki vic – kako se nekada u dobra stara vremena družilo, pripovijedalo, pjevalo, zabavljalo, udvaralo, malo radilo i na kraju kolo igralo. Pojale su se stare skladbe: „*Oj javore, javore*“, „*Bijela vila kukavna*“ i „*Tri putnika*“ i „*Gledala sam s Koma plava*“. Milunka Medojević je kazivala svoje stihove: „*Staro-novo*“ i „*Dvije domovine*“, Sanja Bosnić: „*Doživljaj Crne Gore*“, dok je Emil Rovčanin, govoreći tekst iz „*Gorskog vijenca*“, na scenu „doveo“ vladiku, pjesnika i filozofa, najslavnijeg Crnogorca, Petra Petrovića Njegoša.

Na kraju prvog dijela šednika, pozvane su na pozornicu redom sve članice Društva Crnogoraca i prijateljja Crne Gore „Bujština“ Umag koje su dale svoj obol u organizaciji ove priredbe. Osobno, i u ime umaškog Društva, zahvalio im je predsjednik Radovan Medojević, a u ime pokrovitelja priredbe Zajednice Crnogoraca Istarske županije, zahvalio im se predsjednik Dušan Roganović te uručio prigodne poklone.

Potom je voditeljica pozvala prisutne da se zajedno premjeste u nove odaje gdje je upriličen drugi dio šednika – Izložba ručnih radova članica umaškog Društva. Na izlasku iz dvorane, vidno zadovoljne posjetitelje, glazbom na klaviru ispratio je jedan od najmlađih članova umaškog Društva, velika glazbena nada, Filip Alessio. Uz gromoglasan aplauz prisutni su se oprostili od prvog dijela priredbe i obećavajućeg Filipa.

II. Zlatne ruke

U predprostoru velike dvorane bila je organizirana izložba ručnih radova u koje su vrijedne članice umaškog Društva unijele pravu lavinu emocija i pretočile je u različite oblike, forme i boje.

Sa velikim zanimanjem, divljenjem i brojnim pitanjima, uglavnom posjetiteljica, uživalo se u ovom dijelu šednika na kojem su zainteresirane gledateljice nesvjesno ušle i u privatni život izlagačica, jer veliki dio izložbenih radova bio je ustvari sastavni dio njihovog miraza.

«Samo onaj koji poštuje ručne radove i zna kako je teško od klupka vune, lana ili konoplje istkati ćilim ili guber, izvesti košulju, isplesti čarape i ostale odjevne predmete može istinski uživati u radovima naših članica» – rekla je voditeljica i pozvala prisutne da se nakon razgledanja izložbe spuste u malu dvoranu koja je bila prenamijenjena u blagovaonicu. Tu se odvijao završni dio šednika, naravno uz čuvena crnogorska jela i kapljicu vranca.

III. „Kuharice manje zbori da ti hrana ne zagori“

Domaćica ovog dijela priredbe, Milanka Marić i vrijedne kuharice tj. članice umaškog Društva priredile su posjetiteljima pravu malu gozbu. Na lijepo dekoriranim stolovima isticala su se brojna, crnogorska tradicionalna jela. Razne pite, kačamak, kajmak, sirevi, kobasice, ušticipci, bamija, cicvara, kobasice, popara ...

Uživalo se u pogledu, dodiru i okusima. Razmjenjivali su se recepti, a Milanka Marić pripremila je nekoliko tiskanih brošura – „*Crnogorskih kuharica*“ u kojima se nalaze recepti za sva izložena i pipremljena jela.

Vrijeme je odmicalo u dobroj atmosferi i čestitkama organizatorima. Takva ljepota doživljaja najčešće izmiče riječima. Možda je merak pravo obilježje tog uzvišenog stanja duha koji se osjećao u toj večeri.

«Običaji se mijenjaju, prilagođavaju novim shvaćanjima i navikama, pomalo i nestaju sa karata nacionalnih baština, pa nam je osnovna želja bila da kroz *Crnogorski šednik* oživimo sjećanja na dobra stara vremena. Vjerujemo da smo vam ispunili večer ljepotom, jednostavnošću, iskrenošću i nekim čudnim spokojem te neobjašnjivom nostalgijom. Nadamo se da će ova naša priredba postati tradicionalna i još jedan hvalevrijedan događaj u bogatoj lepezi kulturnih zbivanja na umaškoj kulturnoj sceni» – izjavio je predsjednik Radovan Medojević opraštajući se od prisutnih.

Sanja Bosnić

Milunka Medojević: DVIJE DOMOVINE

RIBAR I MORE

Sviće! Sunce na istoku rudi,
Zora je svanula i novi dan se budi.
Nebo se sljubilo s morem
Svuda je boja plava,
Na maloj barci ribar
Još uvijek mirno spava.
Sinoć je bacio mrežu,
da neku ribu ulovi
Na morskome uljuškan valu
Snovima u beskraj plovi.
Nad barkom galeb leti,
I zvonkim glasom kliče.
Budi se ribar stari
Već rujna zora sviće!
Povuci mrežu iz vode,
Ona je ribom puna.
A ja sam puno gladan,
Daj mi jednog inćuna.
Sunce se na nebu podiglo
I vruće zrake sipa.
Ribar podiže mrežu
„Ajme prizora lijepa.“
Na podu brodice male
razna se riba koprca.
Ribar se smiješi i lulu pali uz
šum valova i otkucaj srca.

Milunka Medojević (r. Barać) rođena je u Bijelom Polju (Crna Gora), gdje završava Tekstilnu školu. Odmah se zapošljava u Vunarskom kombinatu i radi do 1978.g. Tada se preseljava u Istru, najprije u Bujegu, zatim u Umag, gdje radi kao trgovkinja do mirovine. Udata je i ima troje djece. Aktivna je članica Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Bujština“ Umag.

Kao učenica uvijek se isticala pišući pjesme i priče. U Istri nastavlja pisati pjesme za djecu, o prirodi, ljubavi, domovini ... Unazad godinu dana intenzivno piše i sakuplja pjesme u svoju zbirku. Dvije pjesme su joj objavljene u br. 89, a njeno recitiranje na Crnogorskom šedniku publika je nagradila gromoglasnim aplauzom.

MOJE DVIJE MATI – DVIJE DOMOVINE

Prva mi majka Crna Gora mila, moja rodna gruda – đe sam se rodila.
Sve ljepote svijeta, zemlju moju krasi. Zato je najljepša – Crna Gora – zna se.
Kolijevka stara i majčino krilo, blagoslov od oca – sve drago i milo.
Što je orlu pogled sa Lovćen planine i bisernoj školjci mir morske dubine.
Što je duši bolesnoj Ostroška svetinja, to je srcu mome
Jedna i jedina, Crna Gora najljepša – moja domovina.
Odveo me život izvan Crne Gore, u Hrvatsku Istru, na Jadransko more,
U njedrima svojim kao vrlo mladu, primila me Istra u Umagu gradu.
U tome sam gradu, toplo gnijezdo svila, ostala do sada i tu ostarila.
U Umagu žive mnogi dobri ljudi. Suživot sa njima, prijateljstva nudi.
U životu novom dobro sam se snašla, novu domovinu ovdje sam pronašla.
Draga zemlja Istra ljepota je puna, od Učke planine do Pulskih Brijuna.
Vinogradi zreli, stari maslinici, kašuni u polju, na crkve zvonici.
Stada boškarina, tovara i koza, to je znamen Istre, po tome se pozna.
Zvuci roženica, miha i sopila, kamen iz Pazina, povijest Labina.
Istarske toplice i tartufi gljive svijetu su poznate i svi im se dive.
Slavni Veli Jože, što ga Istra ima, hrabre sestre heroji Marija i Lina.
Istro zemljo ponosna, puna si vrlina ti si moja mati – druga Domovina.

OLTAR DOMOVINE

Oj, Lovćene u visine
Ti si oltar Domovine
Na tebi je tamo gore
Grob vladara Crne Gore.
Grob vladike i pjesnika
Crnogorska on je dika.
Na grobu je ime slavno
zlatnim slovom upisano.
Svako slovo zlata vrijedi,
Niti hrđa, nit' blijedi,
Tu veliki Njegoš spava,
Najmudrija svjetska glava.
Pa odozgo s visina,
On se druži s orlovima.
I na Crnu Goru pazi
Da je nitko ne pogazi.
Iznad groba stoji bista
Na suncu se jarkom blista.
Ti odsjaji svakog dana,
od brončanog velikana,
kao zublja luča gore,
vječni plamen Crne Gore.
Oj Njegoše slatko snivaj,
na Lovćenu ti počivaj.
Pod oblake u visine
na oltaru Domovine.
Od Lovćena pa do mora –
nek je vječna Crna Gora!

KIŠA

Sama sam u sobi i tišina vlada
gledam kroz prozor kako kiša pada.
Spustio se oblak drveću na grane,
a dosadna kiša nikako da stane.
Pokislo cvijeće, spustilo je glavu
sprala mu je kiša, divnu boju plavu.
Ne miriše više od jutra do mraka
jer tri dana kiša, lije bez prestanka.
Pokisla je ptica. Tužno joj u duši
čeka toplo sunce, krila da osuši.
Nabujali potoci, podivljalo more
po ulici lokve svukuda se stvore.
Odjednom je prestala kišica da kvasi
a šarena duga na nebu se krasi.
Zapuhao vjetar, svud nesta tišina
a sunce ogrija s nebeskih visina.

PAVLE GORANOVIĆ DOBITNIK NAGRADE „MIROSLAVLJEVO JEVANĐELJE“

Želim reći da Pavle Goranović nije od onih „razbarušenih“ pjesnika koje obično nazivaju „izvornima“, nego je pjesnik znanja, pjesnik čitanja koji se ogleda u drugima, koji umije svaki svoj trenutak učiniti poetskim, nešto poput Borhesa. Iskreno: volim one pjesnike u kojima vidim njihove učitelje. Također, volim pjesnike koji umiju sa svakog putovanja donijeti rukovet stihova. Takav je i Borhes bio. Takav je i Pavle Goranović.

Mirko KOVAČ

Knjževnik Pavle Goranović dobitnik je državne nagrade „Miroslavljevo jevanđelje“ za 2014. godinu, objavilo je Ministarstvo kulture.

Goranović je dobio nagradu za knjigu pjesama „*Grad punog mjeseca*“, u izdanju Crnogorskog P.E.N. Centra i Crnogorskog društva nezavisnih književnika.

Odluka je, nakon tajnog glasanja, donesena većinom glasova, a žiri za dodjelu ove državne nagrade odlučivao je u sastavu predsjednik Zuvdija Hodžić i članovi Jovanka Vukanović, Mladen Lompar, Živko Andrijašević i Bogić Rakočević.

Na javni poziv koji je Ministarstvo kulture objavilo sredinom decembra prošle godine pristigli su prijedlozi za ukupno 11 knjiga od osam autora. Propozicije za dodjelu Nagrade zadovoljilo je osam knjiga od pet autora: „*Jednom pisano 2*“ (drame) i „*Približavanje nuli*“ (poezija) Radojice Boškovića, „*Grad punog mjeseca*“ Pavla Goranovića, „*Sašaptavanje sa memorijom*“ Miraša Martinovića, „*Studije, kritike, eseji i „Crnogorci na sceni*“ Sretena Perovića, „*MIG*“ (roman) i „*Film u bunkeru*“ (poezija) Gojka Čelebića.

U obrazloženju žirija stoji da je nagrada Goranovićeve knjiga skladnom poetikom dala jasan pečat crnogorskoj poeziji u samoj završnici 20. i početkom 21. vijeka.

– Goranović pokazuje kako se poezijom mogu mijenjati i oblikovati slike svijeta, pokazuje ljepotu pjesništva. Riječ je o poeziji visokog standarda, čije čitanje traži iste takve, jednako valjane parametre. Njegova poezija svjedoči o bogatoj erudiciji, ali i dubokoj osjećajnosti i plemenitoj melanholiji. Ona je vizionarski bijeg od okova vremena i prostora – kaže se, između ostalog u obrazloženju.

(Izvor: www.cdm.me, 28 januar 2015.g.)

STAVOVI CRNOGORSKIH GRAĐANA O IDENTITETU

Matica crnogorska je tokom juna mjeseca prošle godine realizovala četvrto komparativno istraživanje javnog mnjenja na temu identitetskih stavova građana Crne Gore (prva tri identitetska istraživanja sprovedena su 2010., 2011. i 2013. godine). Ovo istraživanje je sastavni dio dugoročne programske politike Matice crnogorske koje za cilj ima da jednom godišnje ispita identitetske stavove crnogorske javnosti. Time se, osim prikupljanja relevantne komparativne sociološke građe, dugoročno stvaraju uslovi za analizu i referentnu ocjenu identitetskih aspekata savremenog crnogorskog društva.

Istraživanje je, kao i u prethodnim slučajevima, obuhvatilo sociološki i metodološki uzorak na državnom nivou i bilo je fokusirano na najvažnije aspekte savremenog crnogorskog identiteta. U okviru istraživanja, shodno definisanom komparativnom modelu, ispitivani su stavovi građana prema državnom identitetu, patriotizmu, naciji i nacionalizmu, multikulturalnosti, jeziku, religioznosti i institucionalnoj zaštiti nacionalnog i kulturnog identiteta.

Istraživanje je sprovedeno na osnovu provjerenog upitnika koji sadrži međunarodno standardizovane skale za mjerenje određenih struktura iskazanih stavova ispitanika, dok su djelom formirana pitanja i ajtemi koji se tiču crnogorskog i nacionalnog identiteta. Pritom, većina pitanja i ajtema u pripremljenom upitniku su komparativnog karaktera, što znači da je najveći dio pitanja korišćen i tokom istraživanja sprovedenih prethodnih godina.

Samo istraživanje je terenski realizovano tokom juna 2014. godine. Uzorak u istraživanju je bio dvostruko stratifikovan sa slučajnim izborom ispitanika unutar popisnih krugova, sa ukupnim brojem od 1045 ispitanika.

Država

Stav prema državnim simbolima? Kao i prilikom prethodnih istraživanja i ovoga puta se pokazalo da postoji stabilna podrška državnim simbolima Crne Gore. Čak su primjetni evidentni pomaci. Naime, između 64% i 67% građana podržavaju državne simbole i prema njima iskazuju pozitivan odnos. Istovremeno, negativan stav prema državnim simbolima ima svega 20% ispitanika.

Kako treba definisati crnogorsku državu? Kao i u prošlom istraživanju najveći broj građana podržava ustavno rješenje kojim je Crna Gora definisana kao građanska država (45%). Iako je trend za oko 3% niži nego prošle godine ipak koncept građanske države i dalje ima dominirajući legitimitet. Ideji građanske države suprotstavljeni su tvrdi ili mekši nacionalistički koncepti koji zajedno imaju oko 43% podrške, što nesumnjivo predstavlja značajan dio političke javnosti.

Nacija

Tradicionalni nacionalizam? I ovoga puta se pokazalo da dobijeni rezultati ukazuju na dominaciju stavova koji pokazuju relativno snažnu prisutnost osjećanja tipičnih za tradicionalni nacionalizam. To se vidi iz odgovora koji su imali apsolutnu podršku ispitanika u rasponu od 58-70%.

Karakteristike koje opisuju istinskog Crnogorca? Faktori tipični za tradicionalni nacionalizam (porijeklo, rođenje, jezik, teritorija) su i ovoga puta bili snažno prisutni u opisu „istinskog“ Crnogorca. Ali, mišljenje koje se oslanja na ustavno-pravnu i političku državnost (73,7%) potvrđuje favorizaciju neke vrste ustavnog patriotizma u prepoznavanju savremenog Crnogorca.

Nacionalna isključivost? Ponovo je mjeran stepen nacionalne isključivosti, pri čemu dobijeni podaci predstavljaju ohrabrujući iskorak u pogledu topljenja međunacionalnih distanci.

Stepen ugroženosti nacionalnog identiteta? Ovogodišnje istraživanje pokazuje da je došlo do pada osjećanja nacionalne ugroženosti. Naročito je značajno taj pad snažno prisutan kod Srba (8%), što uz inače niske indikatore kod ostalih nacionalnih zajednica bitno popravlja ukupno stanje međunacionalnih odnosa u Crnoj Gori. Raduje činjenica da ubjedljiva većina građana odbacuje tezu o postojanju kolektivne diskriminacije bilo koje nacionalne zajednice u Crnoj Gori.

Porijeklo Crnogoraca? I ovoga puta su dobijeni stavovi koji su približni prošlogodišnjim rezultatima. Broj ispitanika koji smatraju da su Crnogorci nacionalni Srbi, odnosno da su Crnogorci izdanak srpskog naroda kreće se u rasponu od oko 25%. S druge strane, 32% građana zauzelo je anacionalan stav vezujući Crnogorce za građane koji žive u Crnoj Gori (preferirajući tako državni patriotizam), dok je takođe 32% građana Crnogorce prepoznalo kao samostalan i državotvoran narod.

Jezik

Kojim jezikom Vi govorite? Kao i prošle godine i ovoga puta je crnogorski jezik dominantan (41%), dok je srpski jezik na drugom mjestu sa 39% izjašnjenih ispitanika. Evidentno je da se nastavlja tijesna „trka“ između građana koji preferiraju naziv crnogorskog jezika i građana koji govore istim jezikom ali ga nazivaju srpskim jezikom.

Crnogorski jezik propisan je Ustavom kao službeni jezik u Crnoj Gori. Vaš stav o tome? Ispitanici su ponovo podržali ustavnu normu kojom je crnogorski jezik definisan kao službeni jezik (49%). Kao i prošle godine i sada je evidentno da postoji razlika između ustavno-pravne i političke lojalnosti prema nazivu službenog jezika i broja građana koji tvrde da govore crnogorski jezik (oko 8%).

Da li podržavate pravopis crnogorskog jezika? U ovom istraživanju povećan je broj građana koji podržavaju pravopis crnogorskog jezika (sa 32% na 35%). Pritom, broj građana koji se ne slažu sa jezičkom reformom je smanjen za oko 6%. Očigledni su pozitivni trendovi koji upućuju na jačanje podrške reformi crnogorskog jezika.

Da li podržavate aktuelni naziv jezika u školama? Neustavna politička konstrukcija naziva jezika u crnogorskim školama (crnogorski-srpski-bosanski-hrvatski) za sada nema većinski legitimitet. Naprotiv, 40% ispitanika ne podržava aktuelni školski/nastavni naziv jezika, dok 37% podržava ovaj naziv, ali je i značajan broj građana koji nema određen stav (18%).

Religija

Nezavisno od toga da li idete u crkvu/džamiju ili ne, kako biste sebe nazvali? Crna Gora je, suđeci po stavovima ispitanika, i dalje zajednica religioznih osoba (73%). Ostatak građana sebe smatra ateistima ili nereligioznim osobama (14%), dok oko 13% ispitanika nema stav. Pritom, sasvim je drugo pitanje u kojoj mjeri se može govoriti o vjernicima-praktikantima ili vjernicima koji su odista posvećeni religioznom načinu života, uključujući i iole prisutnije teološko obrazovanje.

Smatrate li da država ima ravnopravan odnos prema svim vjerskim zajednicama? Odgovarajući na ovo pitanje znatan broj ispitanika (34%) nije bio u stanju da procijeni politiku države prema vjerskim zajednicama, što opet govori o priličnom broju građana koji su suštinski nezainteresovani za društveni položaj vjerskih zajednica. Preostali ispitanici mogu se svrstati u tri grupe: prvi (njih 39%) ocjenjuju da je država vjerski neutralna i politički nepristrasna; drugi (14%) da država favorizuje CPC, a treći (kojih je samo 9%) da država ima najbolji odnos prema SPC.

Kada je riječ o odnosu između SPC i CPC, kakav je Vaš stav? Iako značajan broj građana nema jasan stav povodom ovog pitanja (33%), i dalje ohrabruje činjenica da 31% ispitanika insistira na potrebi ravnopravnosti obje vjerske zajednice. Međutim, priličan broj ispitanika i dalje ostaje pri stavu da SPC treba da ima pravo na ekskluzivan status u crnogorskoj pravoslavnoj zajednici (29%), što je znatno više od broja onih građana koji preferiraju takav položaj za CPC (7%).

Identitetske Institucije

Koliko je potrebno održavati i jačati vezu s našim iseljenicima? Ovo pitanje je po treći put postavljeno u cilju testiranja javnosti u pogledu odnosa prema našim iseljenicima. Značaj iseljenika za Crnu Goru je sve veći, pa je samim tim nedopustiva državna politika koja bi se traljavo ili ravnodušno odnosila prema velikom broju naših sunarodnika koji žive širom svijeta. Odgovarajući na postavljeno pitanje oko 70% građana je ocijenilo da je bitno održavati i jačati vezu sa iseljenicima i dijasporom, dok je svega oko 13% građana to ocijenilo nevažnim. Ovaj podatak je sam po sebi dovoljan razlog za definisanje aktivne državne politike prema crnogorskim iseljenicima, koja bi u konačnom inkorporirala našu dijasporu u crnogorsku društvenu, ekonomsku i kulturnu zajednicu.

Dimitrije Popović: LABIRINT SJEĆANJA NA PRIJATELJE

Istaknuti crnogorski slikar i pisac Dimitrije Popović uskoro će objaviti roman „*Ljubičasto ogledalo*“ i knjigu zapisa i eseja, „*Labirint sjećanja*“. To je najvažnije što se tiče njegovog literarnog rada za ovu godinu. Od likovnog programa, osim učešća na nekoliko važnih grupnih izložbi, ovog ljeta u Dubrovniku izložit će „*Tri biblijske žene - Judita, Saloma, Magdalena*“. Ta izložba obuhvata starije radove istoimenih ciklusa, ali i novije, koji nijesu ranije izlagani. Među eksponatima u klasičnim medijima (crtež i slika), biće i akrilikom oslikane fotografije, zatim kolaži i objekti. S obzirom na zanimljivost i atraktivnost prostora Palate Sponza, gdje je izložba planirana, Popović će uraditi instalaciju na temu Salome.

POBJEDA: „*Labirint sjećanja*“ donosi tekstove o Emilu Sioranu, Danilu Kišu, Dadu Đuriću i Ranku Marinkoviću. Vi ste se sa njima družili i saradivali ...

POPOVIĆ: Knjiga zapisa i eseja „*Labirint sjećanja*“ na određeni način je mješavina žanrova, dokumentarnog, esejističkog, poetsko-refleksivnog. Riječ je o četiri poduža teksta posvećena Emilu Sioranu, Danilu Kišu, Dadu Đuriću i Ranku Marinkoviću. Iako je iz prethodno rečenog razumljivo, treba naglasiti da ti tekstovi nisu memoarskog tipa, niti mogu to biti. Generacijske razlike su velike. Tekstovi nisu ni dnevnickog karaktera. To su tekstovi o ličnostima koje posebno cijenim, s kojima sam se susrijetao ili saradivao, a koje, dozvolite mi riječ, „koristim“ kao zanimljive modele, likove kroz koje i povodom kojih se otvaraju razna područja, od filozofije i religije, estetike i metafizike, stvarnosti i imaginacije ...

POBJEDA: Opisali ste mnoge anegdote koje ste proživjeli sa velikim crnogorskim umjetnikom Dadom Đurićem. Šta biste iz bogatog sjećanja izdvojili?

POPOVIĆ: U tekstu o Dadu Đuriću otvaraju se zanimljiva područja ili fenomeni što su ponekad proizašli iz neke sasvim banalne, svakodnevne situacije. Kada sam 1973. godine, za vrijeme moje prve posjete Dadu u Eruvalu, bio gost par dana u umjetnikovom domu, jedno poslijepodne, dok je Dado nakon ručka kosio motornom kosilicom travu pored ateljea, pojavio se vidno uznemiren čovjek koji je tražio Dadovu suprugu. Hitno mu je trebao broj telefona od nekog kustosa. Radilo se o problemu što ga je nehotično napravio dežurni čuvar u muzeju koji je raspakirao Kristov eksponat, misleći da se ispod najlonske folije vezane konopima nalazi nečija zaštićena skulptura. Taj stvarni događaj otvorio je kratki, ali sadržajni razgovor o konceptualnoj umjetnosti prema kojoj je Dado imao, njemu svojstven, duhovito ironičan stav. Tu su, takođe slijedom asocijacija proizašlih iz obične stvarnosti, detalji razgovora, na primjer, iz vožnje automobilom kroz Pariz, refleksije o mediteranskom podneblju, o nadrealizmu i nekim podudarnostima u smislu izražavanja krajnosti, svojstveno crnogorskom i španskom podneblju, a u vezi Dalijeve i Bunjelove umjetnosti. Jednom je Dado u razgovoru sa Olgom Perović govorio o fascinantnom prizoru, kada je vidio mrtvog konja iza čijeg se raspadnutog trupla pružala pitoma panorama Skadarskog jezera. Sličan doživljaj tridesetak godina ranije opisuje Luis Bunjel, kada je u jednom masliniku pored mora ugledao lešinu magarca u raspadanju. Lijepo i odbojno doživljeno u prirodi umnogome određuje estetski izraz umjetnikovog stvaranja.

POBJEDA: Da li ste nekada na sličan način bili očarani svijetom oko nas?

POPOVIĆ: U tekstu o Dadu Đuriću nužno se spominje i Cetinje i njegov zanimljivi ambijent. Dadova generacija, kao i moja, iako nas dijeli sedamnaestak godina, bile su one generacije koje su imale neposredan, živi kontakt sa prirodom. Igrali smo se insektima, leptirima, hvatali ili lovili ptice ... Te su životinje postale dio fantazmagorične ikonografije Dadovih kompozicija. Poznato je da je Dado crtao uhvaćene ili preparirane životinje. Kad pišem o umjetnikovom smislu za organsko i fantastično, što proizilazi iz prirode, iz stvarnog, realističkog ambijenta, onda spominjem i onaj čuveni Leonardov štitić o kojem govori Vazari. Renesansni je majstor, dok je bio dječak, u svoju sobu donio guštere, slijepce miševе, insekte i zmije i od njih naslikao „strašnu aždaju“ ... Ovaj, ako ga tako mogu nazvati mediteranski bestijarij, imao je uticaja i na moje stvaralaštvo, naročito u ranim radovima kada sam crtao insekte, žabe i leptire.

POBJEDA: Tekst o Danilu Kišu donosi uspomene na susrete sa njim u Parizu i na Cetinju, ali i Vaše sjećanje o piščevoj posljednjoj godini života ...

POPOVIĆ: U tekstu o Danilu Kišu, naslovljenom „*Kišno lice*“, naslov je izveden iz jednog simboličkog sna, takođe se, sličnim literarnim postupkom, prožimaju konkretne situacije sa onim što ta situacija inicira kao izvorište za neki esejistički akcenat, neku analogiju literature i slikarstva, života i umjetnosti uopšte. Na primjer, jedno poglavlje je posvećeno florealnim motivima koji su prisutni u Kišovoj literaturi. Taj dio teksta o cvijeću podstakla je jedna priča u zagrebačkom hotelu „Palas“ negdje 1986. godine, kada smo jedno poslijepodne s Danilom razgovarali Strahinja Marović, Kišov prijatelj iz mladosti, Jerica Ljubenko i ja. Jerica, čiji je stric bio čuveni pjesnik A. B. Šimić, ispričala je neobičnu priču o ljubičicama. Ta me priča, kao kroz kakvi cvijetni labirint sjećanja, vodila onim Kišovim ljubičicama iz njegovih „*Ranih jada*“, zatim na pogreb prostitutke Marijete iz „*Enciklopedije mrtvih*“ i onaj impresivni opis cvijeća kojim je zatrpan grob lučke prostitutke, do Zoline lijepe i perverzne Parižanke Rene u piščevoj „*Kaljugi*“, gdje se u mješavini ljepote i bizarnosti majstorski opisuje zimski vrt pun tropskog bilja. U to sam vrijeme intenzivno radio motiv Flore, u kojem se lice i tijelo paganske boginje pretvara u gusto imaginarno rastinje. Prema ugovoru sa izdavačkom kućom „Profil“ iz Zagreba, rukopis „*Labirint sjećanja*“ predat ću 15. februara. Uz tekstove, u knjizi će biti objavljeni odgovarajući dokumentarni foto-materijali. Kako mi je rekao urednik, književni kritičar Velimir Visković, knjiga bi trebala izaći iz štampe pred ljeto.

POBJEDA: *U knjizi opisujete Vaše razgovore sa književnikom Rankom Marinkovićem i filozofom Emilom Sioranom. Trebalo je da uradite ciklus portreta pisaca koje je obožavao Sioran. Da li je došlo do realizacije projekta?*

POPOVIĆ: Kada sam saradivao, davne 1986. godine, sa Rankom Marinkovićem na poetsko-grafičkoj mapi „*Ruke*“, onda sam u razgovorima s ovim velikim književnikom, raspravljajući o mnogoznačnosti motiva ruke, nužno ili spontano dolazio do zanimljivih asocijacija koje su me vodile u područje Biblije ili anatomije, poezije ili nauke. Marinković mi je pričao neke duhovite pojedinosti o Petru Lubardi, a to je iniciralo razgovor o ulozi ruke kod različitih načina umjetničkog izraza, minucioznog i strpljivog rada na nekoj grafici dalijevskog tipa ili oslobođenog i gestualnog stvaranja slike, kao na primjer kod Džeksona Poloka. Izrada ciklusa portreta pisaca koje je obožavao Sioran ostaje kao moj dug kojeg trebam ispuniti prema velikom filozofu. U tekstu o Sioranu isprepliću se detalji stvarnih situacija u filozofovom potkrovlju u Parizu, gdje smo razgovarali, sa asocijativnim i refleksivnim pasažima o Lotreamonu, Dostojevskom, Svetoj Terezi iz Avile, samoubistvu.

POBJEDA: *Koliko ste radili na romanu „Ljubičasto ogledalo“. Šta je tema?*

POPOVIĆ: Na romanu „*Ljubičasto ogledalo*“ radio sam skoro tri godine. Po izdavačkom planu i ugovoru koji sam imao sa izdavačkom kućom VBZ iz Zagreba, knjiga se trebala pojaviti na prošlogodišnjem sajmu knjiga „Interliber“. Međutim, zbog opravdanih razloga, vezanih za moje likovne projekte koje sam imao u prošloj godini, molio sam urednika za razumijevanje i predaju rukopisa dogovorio za mart. Tema romana je aktuelna. Radi se o doniranju organa. Ovakva, visoko-osvijestena humanistička gesta, ima i delikatnu psihološku dimenziju. Gotovo svi moji literarni radovi baziraju se na stvarnim događajima. Stvarni događaj je nukleus iz kojeg razvijam sižeju strukturu priče ili romana. U ovom slučaju riječ je o smrti jedne djevojčice iz Njemačke, čiji su roditelji donirali njeno srce drugoj djevojčici, kojoj je zavisio život od te donacije. Transplantacija je uspjela i jedan život je spašen zahvaljujući jednoj iznenadnoj smrti. To je fakt. Ovo je krajnje pojednostavljeno katan siže romana u kojem se detaljno razrađuju karakteri protagonista.

POBJEDA: *Uradili ste, na poziv direktora Zagrebačke filharmonije Mirka Boha, vizuelni identitet za tradicionalni Filharmonijski bal. Planirate li nastavak saradnje?*

POPOVIĆ: U dogovorima sam sa Zagrebačkom filharmonijom da se na proljeće neki radovi iz ciklusa „*Corpus Mysticum*“ izlože za vrijeme trajanja izvedbe čuvene Bahove kompozicije „*Muke po Mateju*“. Na jesen se u Koncertnoj dvorani „Vatroslav Lisinski“ priređuje, u izvedbi Zagrebačke filharmonije, Mocartov „*Rekvijem*“. Tom prilikom će biti izloženi radovi spomenutog ciklusa sa novijim kompozicijama iste tematike. Ovaj je koncept objedinjavanja muzičke i likovne umjetnosti pokrenuo direktor Zagrebačke filharmonije gospodin Mirko Boh. Ukazana mi je velika čast što sam pozvan da učestvujem u tim značajnim umjetničkim programima.

Adrijana Đorojević

(Izvor: Dnevni list POBJEDA, 1. februar 2015.g.)

REVOLUCIONAR & DISIDENT

15.1.2015.g. u 19^h (četvrtak)

***MILOVAN ĐILAS
(Revolucionar i disident)***

Autor: Snežana Nikčević

Producent: Zdenko Boljević

Snimatelj: Igor Sekulić

Ton: Miljenko Popov i Igor Vujović

Montaža: Dragan Marković

Trajanje: 90':00"

Proizvodnja: RTCG, 2006.

Sigurno mnogi od onih koji su u Zagrebu, u dvorani Saveza antifašističkih boraca i antifašista Republike Hrvatske, prisustvovali u novembru prošle godine raspravi koju je Društvo „Povijest izvan mitova“ posvetilo „intrigantnoj knjizi Mire Bogdanović „*Konstante konvertitstva*“ o Đilasovoj disidentskoj životnoj putanji“, nijesu propustili ni da prisustvuju ne bez razloga najposjećenijoj projekciji u Crnogorskom domu od kad je prije dvije godine započeo projekt dokumentarnog filma u organizaciji Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb.

Neki posjetioци željeli su da se podsjetite, a mnogi i po prvi put da od uglednih povjesničara Latinke Perović i Živka Andrijaševića, publiciste i Đilasovog sestrića Stanka Cerovića, književnika Milorada Popovića, neuropsihijatra Todora Bakovića, prve dopisnice londonskog Tajmsa za cijelo područje Balkana Dese Trevizan ... čuju iscrpne podatke o Milovanu Đilasu – o čovjeku koji je ponikao iz familije za koju se govorilo: «Eno otkosi kisnu, a Đilasi čitaju Dostojevskog!»; o piscu „*Besudne zemlje*“ i svjedoku crnogorske samodestrukcije i neotpornosti na zločin koji ima političke motive; o članu Vrhovnog štaba koji je 1943. u Zagrebu razgovarao sa Nijemcima o razmjeni zarobljenika; o fanatičnom Staljinovom pokloniku kojem se usudio da u Moskvi kaže kako su se žene više plašile Rusa u oslobođenom nego li Nijemaca u okupiranom Beogradu; o ratnom uredniku „*Borbe*“ koji je svom nekadašnjem listu podigao 1954. godine tiraž na danas teško zamislivih 300.000 primjeraka ukazujući na materijalne i političke privilegije partijske birokratije; o imaoцу partijske knjižice br. 4 koji je održao javni čas „*Anatomije jed-*

**O Milovanu Đilas u filmu govore:
Latinka Perović, Živko Andrijašević, Stanko Cerović,
Milorad Popović, Desa Trevizan, Todor Baković ...**

nog morala“ prepoznajući partijski monopolizam nad državom, ekonomijom i idejama; o vrsnom poznavacu kvaliteta robne marke *Mercedes*; o Crnogorcu koji je istrajavao u pisanju ekavicom ...

Poslije devedesetominutne gotovo bez daha saslušane i pogledane projekcije, ostala su brojna pitanja o revizionisti koji je dao nemjerljiv doprinos u opovrgavanju Staljinovih objeda jugoslovenskog rukovodstva, ostala je i gorčina zbog tvrdnji da su Crnogorci bili najrevniji u orkestriranoj osudi, mržnji i zavisti prema „najvećem Crnogorcu dvadesetog vijeka“, ali je ostalo i razočaranje što nije iskazao kajanje za „lijeve greške“, nego je iskupljenje čini se našao u posljednjoj volji da bude sahranjen po vjerskim običajima sredine iz koje je potekao.

No, neko je morao zapaziti i u filmu samo usput pomenuti podatak kom bi možda bilo vrijedno pokloniti posebnu pažnju, a to je da se u ono vrijeme, kada se surovo obračunavalo sa članovima familije koji se „niju dovoljno ograđivali“, tada svemoguća Mitra Mitrović, prva supruga Milovana Đilasa, usprotivila njegovom razapinjanju za revizionizam!

Nije li i to samo još jedan razlog da se opet okupimo kada i u Zagrebu bude postavljena predstava „*Everyman Đilas*“, koja se po tekstu i u režiji Radmile Vojvodić izvodi na Velikoj sceni Crnogorskog narodnog pozorišta?

Z. Drašković

**B. Bastać sa saradnicima
na snimanju „Šalajka“**

Branislav Bane Bastać (Cetinje 1925. - Beograd 2007.) prvi je profesionalni režiser u Crnoj Gori, autor, serija (*Šalajko, Pjesak u automobilu*), većeg broja igranih (*Sramno ljeto, Dječak je išao za suncem ...*) i preko pedeset dokumentarnih filmova. Bio je dobitnik brojnih nagrada na različitim festivalima u Jugoslaviji i inozemstvu.

12.2.2015.g. u 19^h (četvrtak)

FILMOVI BRANIMIRA BASTAĆA

IZVANREDNI I OPUNOMOĆENI (Priča o Cetinju)

Trajanje: 17':00"

Proizvodnja: *Filmski studio Titograd, 1967.*

OKOLO (Priča o kući nasred puta)

Trajanje: 13':30"

Proizvodnja: *Lovćen film, 1961.*

SELO TIJANJE (Priča o selu i vodi)

Trajanje: 12':30"

Proizvodnja: *Lovćen film, 1960.*

ŽEDNE ČESME (Priča o cetinjskom vodovodu)

Trajanje: 14':00"

Proizvodnja: *Lovćen film, 1962.*

**Prikazivanje filmova omogućila:
Crnogorska kinoteka uz pomoć
Savjeta za nacionalne manjine RH**

U Crnogorskom domu u Zagrebu otvorena prva zajednička izložba fotografija članova „DINARIDA“ – Društva za istraživanje i snimanje krških fenomena

„ULJULJANI U KOLIJEVCI PRIRODE“

Tihomir Kovačević - Tihi

Prva zajednička izložba fotografija članova „DINARIDA“ – Društva za istraživanje i snimanje krških fenomena (Zagreb), u Crnogorskom domu u Zagrebu, otvorena 29.1., galerija „Montenegrina“ bila je prilika da Tihomir Kovačević - Tihi, Alen Kovačević, Gordan Polić i Darko Višek pokažu prisutnima fotografije zadivljujuće i nestvarne ljepote špilja, izvorišta, kanjona. Naglasak izložbe je bio na *Međunarodnoj speleoroničkoj ekspediciji Trnovo 2014. – Montenegro* kojom su dijelom istražene špilje područja Trnova blizu Virpazara (opština Bar) i Skadarskog jezera (v. fotografije na str. 43).

Kratki video zapisi uz komentar voditelja ekspedicije Tihomira Kovačevića i Alena Kovačevića bili su uvod u cjelovečernje događanje. Osvrt na autore i izložene fotografije dao je prof. dr. sc. Mladen Garašić, dok je izložbu otvorio predsjednik Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb, organizatora izložbe, Dušan Mišković.

(www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr)

ULJULJANI U KOLIJEVCI PRIRODE

„Podzemni astronaut“

Kada sam nedavno zamoljen napisati nekoliko uvodnih riječi za nadolazeću izložbu fotografija, bio sam ugodno počašćen. Tim više što je riječ o izložbi koja će biti postavljena u prostorijama Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ u Zagrebu, te što će tematika izložbe biti usko povezana s ambijentom koji posjećujem već preko 50 godina, ali i zbog toga što će na njoj biti prikazani radovi čak 4 speleofotografa – članova „Dinarida“ – Društva za istraživanja i snimanja krških fenomena (DDISKF) iz Zagreba.

Autori su pokrili sva područja speleofotografije i u estetskom i u profesionalnom i u

kulturološkom, ali i u generacijskom smislu. To nije baš česta pojava na speleofotografskim izložbama čak niti u svijetu.

Ovu izložbu treba promatrati kao cjelokupno djelo koje ima nekoliko cjelina, ali koje se nadovezuju u mnogim segmentima, bilo po motivima, kompoziciji, tehnici obrade, rasporedu osvjetljenja i slično. Izbor djela analogne i digitalne fotografije, crno-bijele ili one u boji, mikro i makro tehnike, dočarava dinamičnost, ali i sveobuhvatnost izloženih autorskih djela.

Naziv izložbe „Uljuljani u kolijevci prirode“ autora Tihomira Kovačević - Tihog, Alana Kovačević, Gordana Polić i Darka Višek, govori više od ikogjeg dodatnog objašnjenja. „Priroda“ je cilj i svrha svega, a mi ju trebamo prihvatiti i spoznati koliko je to god to više moguće. I riječ „kolijevka“ ima simbolično ljudsko značenje – ostat ćemo djeca zauvijek upoređujući se sa Prirodom. „Uljuljani“ su svi oni koji su očarani ljepotama Prirode i koji sebi dozvoljavaju da uživaju u Prirodi. Da, to je temelj speleofotografije.

Naslovnu fotografiju „Podzemni astronaut“ ove izložbe, snimio je Tihomir Kovačević – još 1977. godine. Zbir okolnosti je i mene tada osobno donio na mjesto snimanja te fotografije pa sam, razumljivo, s njom i duboko emotivno povezan, No, bez obzira na tu okolnost objektivno to je bezvremenska fotografija, koja ima svoju posebnu kompoziju, ogromnu impresivnost, namjerno izazvanu usporenu dinamiku itd. To je ujedno poruka čitave izložbe.

Fotografiranje u podzemlju spada zasigurno u jednu od najtežih vrsta fotografskog dokumentiranja. Nepristupačnost i potencijalne opasnosti, apsolutna tama, visoka vlažnost zraka, niske temperature, težina dopremanja fotografske opreme, mogućnost uništavanja opreme, korištenje umjetnih izvora rasvjete različitih svjetlosnih toplina, slaba vidljivost za izoštravanje, otežana mogućnost komuniciranja između fotografa, i ostalih foto pomagača ... sigurno otežavaju izadu upješne, dobre ili izvrsne speleofotografije.

Zato veseli činjenica da su četiri autora Tihomir Kovačević - Tihi (savezni speleološki instruktor, profesionalni fotograf, speleoronilac) Alan Kovačević (speleolog, profesionalni snimatelj, speleoronilac), Gordan Polić (speleolog, speleofotograf, speleoronilac) i Darko Višek (speleolog, speleofotograf, speleoronilac) svaki na svoj način, odlično prenijeli dio atmosfere koju su osjetili u bezgraničnom i bezvremenskom podzemlju i njegovoj bližoj okolini. Hvala autorima kao i Galeriji „Montenegrina“ koja je ustupila svoje prostorije ovoj izložbi nadasve posebnoj izložbi. Njihovom zaslugom dobili smo još jedan lijepi trenutak života.

Prof. dr. sc. Mladen Garašić, dipl. ing. geol.

Tajnik Union Internationale de Speleologie (UIS)

Član New Yor Institute of Photography (NYIP)

U Crnogorskom domu u Zagrebu otvorena izložba fotografija Dražena Zetića
„IZ VJEDARA MORA“

DRAŽEN ZETIĆ prve radove objavljuje u knjizi (skupine autora) *Naša ognjišta* 1999., kada ujedno osvaja prvo mjesto na „*Lidranu*“ u Hrvatskoj Kostajnici u skupini najboljih književnih ostvarenja (poetika).

Također u periodu od 2004. - 2009., objavljuje tri knjige (poetsko - prozih zapisa). Kontinuirano objavljuje članke raznih tematika u: *Gekharm* (Armenija), *Pannonisches Jahrbuch* (Österreich), *Русский Вестник* (Zagreb), *Serilia* - časopis studenata za arheologiju Sveučilišta u Zadru, *Nova Prisutnost* - časopis za intelektualna i duhovna pitanja, *Osvit* (Mostar), *Bosna franciscana* (Sarajevo), *Lađa*, *Klasje naše ravni* (Novi Sad), *Riječ* (Brčko), *Zeničke sveske*, *Marulić*, *Motrišta* (Mostar), *Krapinski vjesnik*, *Obnovljeni život*, *Život* (Sarajevo), *Behar* (Zagreb), *Književna Rijeka* (Rijeka), *Hrvatski glasnik* (tjednik Hrvata u Mađarskoj), *Hrvatske novine* (Subotica).

Tijekom srpnja 2011., predstavlja se široj javnosti prvom izložbom fotografija u Boki kotorskoj „*Verige*“. Zatim u siječnju 2012. izlaže fotografije u Zagrebu s naslovnom tematikom: *Harna djeca* (Čestita djeca) Boke kotorske, te u 2014. u Galeriji Svratišta Cinkuš.

Član je Društva hrvatskih književnika i Kršćanskog akademskog kruga u Zagrebu.

U organizaciji Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb u galeriji „Montenegrina“ Crnogorski dom, Trnjanska 35, 19. 2. 2015. godine otvorena je izložba slika Dražena Zetića „*Iz vjedara mora*“. Svoje viđenje Boke Dražen je predstavio publici na dvadeset fotografija uz popratne video zapise ljepote mora Bokokotorskog zaljeva i gradova na njegovoj obali.

U ime Društva prisutne je pozdravio predsjednik Dušan Mišković, o autoru i fotografijama govorio je Marijan Grakalić (koji je i otvorio izložbu) a o fotografijama, video zapisima i odgovoru na pitanje «*Zašto Boka?*» govorio je autor Dražen Zetić.

Izložene fotografije (v. i fotografije na str. 43) mogu se razgledati do 5. 3. 2015. godine.

(www.vijece-crnogoraca-zagreb.hr)

IZ VJEDARA MORA **(zapisi o Boki)**

U tajnovitoj šutnji prohujalih smiraja, prebivaju zetečene freske svetaca, svijetlo-žutim sedefom voska posvećene ikone Bogorodica ... Skamenjena lica starih palača, elegantne dvorske terase, fino ugravirani plemićki reljefi u obiteljskim grbovima, otmjeni balkoni s lijepo oblikovanim renesansnim stupovima ... uz slabašni odsjaj uličnih svjetiljki, i naherenih kapija velebnih kamenih zdanja ... šapću prolaznici u predvečerju ...

Zvonki odjeci kiše. Uvenulo lišće od dugih prohladnih jeseni. Gusti pokrivači mahovina, lišaja, na prepad, desetljećima krađu primorski čar kamenih serpentina. U čaroliji zalaska pitoreskna sunca nad smaragdnom mirisima antičkih maslinika, nerijetko znadu zabljesnuti sivkaste utvrde naraštaja bezimernih klesara. Plaventni šarm zavodljivih modrih spilja ...

U pritajenim kutcima majušnih trobrodskih crkava, samuju djela velikih baroknih majstora, snivajući skrivena u koloritu spokojnih boja, u sjenovitom ozračju svojih tisućljetnih suputnika. Uz narod, pate i sveci u Boki ...

Jutarnji Oče naši, elegični angelusi rascvjetalih ljiljana uz kip sv. Ante. Samotni puti drevnih svetišta. Zanimjeli časi starinskih zagovora. Požutjele stranice zamrjelih misala, uskršnja bdijenja pred presvetim propetijem raspeta Krista. Razasuti križevi u osamljenim ognjištima (od drveta, bronce, kamena), bogato ukrašeni relikvijari starih kotorskih zlatara, nepravedno bivaju predani ljubomornom zagrljaju kronosa, mitskim sjenama gorostasnih hrastova, sablasnoj praznini bezličnih hodnika muzeja. Zar samo još ostaje plač mramornih anđela na gordim vrhovima usnulih zvonika? Odjeci kamenih suza, koje i sada bole.

Ponad zelenkastih goleti noćobdije Vrmca, prostire se ozarena noć na dijamanтном plaštu neba. Začarani lahor svjetlosti pod zvjezdanim palijem srebrnog jedrenjaka nebeskog svoda. Između dviju obala, vijore se jedra karavela ... dodiruju se i rastaju hrđe kraljevskih veriga. Na rubovima izbrazdanih stijena, čelični divovi herkulovski odbijaju nalete modrikastih valova iz vjedara mora ... I tako to traje stoljećima ...

U tihanim daljinama zaljeva, rasprsnuti kao zrake svjetlosti kroz uljane vitraje malih kapela, sijede osjenčana prisjećanja starih ribara: Jarka crvena boja. Ljupki cvijet kamelije u kosi mlađahne djevojke, svileni vez baršuna na hridima tek procvalih zora. Boka, rasanjana ljepotica, ne jako dijete, taj slatki grozd grimizna vina. Stoljetni zavjet Zvijezdi mora ...

Dražen Zetić

DRUŽENJE U CRNOGORSKOM DOMU U ZAGREBU 5.1.2015. GODINE

Druženje u Crnogorskom domu započelo je tradicionalnim pozdravom: *Mir Božji, Hristos se rodi - vaistinu rodi!* Bilo je jela, pića (crnogorskih delicija), pjesme, razgovora, humora i svega što je primjereno tradicionalnom predbožićnom druženju u Crnogorskom domu u Zagrebu. Najmlađem je bilo četiri mjeseca, a najstarijem 96 godina. U ime organizatora Društva Crnogoraca i prijatelja Crne Gore „Montenegro“ Zagreb i Predstavnik crnogorske nacionalne manjine Zagrebačke županije sve prisutne pozdravio je predsjednik Društva, Dušan Mišković. Dobrodošlicu pjesmom poželio je Zbor „Montenegro“, a prigodnim riječima prisutnima se obratio i Davor Bernardić, potpredsjednik Gradske skupštine Grada Zagreba (v. i fotografije na str. 44).

TRADICIONALNO DRUŽENJE POVODOM BOŽIĆA I NOVE GODINE U NZC RIJEKA

Vijeće crnogorske nacionalne manjine Primorsko-goranske županije u suradnji s Vijećem crnogorske nacionalne manjine za Grad Rijeku i NZC-a Rijeka organiziralo je 3.1. tradicionalno druženje povodom Božića i Nove godine. U kulturno-umjetničkom programu nastupila je naša vokalna skupina, a o običajima povodom Božića govorio je prof. Vukašin Jaramaz.

Maškarana grupa „Đetić i vila“ iz Cetinja, učesnica 32. Međunarodne povorke Riječkog karnevala, posjetila Nacionalnu zajednicu Crnogoraca u Rijeci

NJEGOŠEVA „NOĆ SKUPLJA VIJEKA“ KAO INSPIRACIJA ZA PRIČU GRUPNE MASKE

Veliko finale ovogodišnjih karnevalskih događanja zbio se na riječkom Korzu, prolaskom Međunarodne karnevalske povorke 32. Riječkog karnevala, uz čak 113 karnevalskih grupa s više od 10.000 sudionika iz Hrvatske i inozemstva, te mnoštvom alegorijskih kola. Među njima su bile grupe iz Cetinja, Herceg Novog i Kotora.

Maškarana grupa iz Cetinja, njih 35-ero, pod nazivom „*Đetić i vila*“ bila je gost naše Zajednice. Predsjednik savjeta društva Đoko Mirković rekao je da je ovo peto predstavljanje cetinjske karnevalske družine na Riječkom karnevalu.

Prema riječima sekretara društva Nika Martinovića, priča grupne maske „*Đetić i vila*“ bazirana je na Njegoševoj pjesmi „*Noć skuplja vijeka*“, koja se smatra jednom od najljepših ljubavnih pesama u književnosti južnoslovenskih naroda.

Gosti iz Cetinja sobom su donijeli izobilje crnogorskih specijaliteta hrane i pića. Lijepi razgovori i ugodno druženje, sjećanje na ranije susrete, sklapanje novih poznanstava, ostaju u sjećanju. Prigodan program uz pozdravne govore održan je u Domu HCK na Pećinama.

Tradicionalan pozdrav je bio – do slijedeće godine i novog Karnevala ...

Dragutin Lakić

Kada smo u broju 88 objavili neke aforizme gospodina Marinka Mijovića, doajena Zajednice Crnogoraca Pule i autora pet zapaženih knjiga aforizama, iznijeli smo uvjerenje da sigurno nećemo dugo čekati na još jednu njegovu knjigu. I zaista, početkom ove godine obradovao nas je i šestom knjigom iz koje donosimo mali izbor aforizama.

Iz nove knjige aforizama Marinka Mijovića

NE IZLUĐUJTE NAROD

Smijeh je lijek; podsmijeh je bolest.

S topom se jedino u šahu može napraviti pametan potez.

Demokracija cvjeta jer je zalijevaju vodenim topovima i zaprašuju suzavcem

Njihovo bogato iskustvo osiromašilo nas je do kraja.

Koga život promaši izgleda kao pogođen.

Kako čovjek osiromašuje, tako mu se bližnji udaljavaju.

Preci su rješavali probleme pomoću lanaca, a potomci bi pomoću lančane reakcije.

I pogled unatrag može otvoriti vidik.

Država koju je stvorila ulica nikad ne iziđe na pravi put.

Proleter ne pate za Ulicom prvog maja, nego za radom.

Imao je dva ključna svedoka – oba iza brave.

Dosadašnja najviša funkcija mu je da je čuvao stoku na nadmorskoj visini od tisuću metara.

Tko radi, ne boji se gladi; tko krade, za odvjetnike imade.

Nakon udaje žene dobivaju na kvantiteti, a gube na kvaliteti.

Na koljenima smo, ali ne zbog molitve.

U očekivanju svijetle budućnosti neki su se dobro opskrbili po mraku.

Otvorena je knjiga žalosti – na opću radost.

Ako mučenici postaju blaženi, možemo očekivati da uskoro postanemo zemlja blaženika.

Htjeli bi da narod ne vidi što vidi, a vidi što ne vidi.

Kad li će shvatiti da jezik nije organ za razmišljanje?

Kao drug otuđio plug, kao gospodin – tvornicu hrane.

Bio je desna ruka, ali ljevičarima.

Djela i riječi znamenitih ljudi u povijesti nekog naroda dugo se pamte i kroz o njima sačuvane anegdote – crtice iz života, koje ponekad pređu u narodno predanje, gubeći možda na vjerodostojnosti, ali uvijek čuvajući duh poruke koju nose. U ovom broju – u vrijeme kada se obilježava stogodišnjica Prvog svjetskog rata i kada se neminovno raspravlja o svemu što mu je prethodilo i u Crnoj Gori – donosimo dio iz poglavlja „Komandir Bačo Mićunović i knjaz Nikola“, objavljenog u knjizi Marka Vujačića „Znameniti crnogorski junaci“ (Narodna knjiga, Cetinje, 1953.). U tom poglavlju se, između ostalog, govori i o tome kako se, nakon što je 6. decembra 1905. godine knjaz Nikola dao Ustav Crnoj Gori i potom bili zakazani novi redovni izbori, razvila živa predizborna agitacija. Mlađi i školovaniji ljudi riješili su da stvore svoju političku partiju sa određenim programom. Ta partija dobila je ime „klubaška“, jer je jedan sastanak inicijatora za stvaranje partije nazvan klubom. U predizbornom proglašenju su pozivali crnogorski narod da glasa za predstavnike klubaške partije, obrazlažući to time da će obrazovaniji ljudi bolje tumačiti sva državna pitanja i da oni najbolje znaju što je ustav, parlament itd.; u proglašenju su naglašavali da knjaz ne smije ništa raditi van odredaba ustava.

Na ovo je reagirao knjaz i njegove pristalice, pa su riješili da osnuju novu partiju, potpuno suprotnu klubaškoj, koja će predstavljati i sprovoditi knjaževu politiku. Partija je dobila ime „pravaška“, a knjaz ju je pomagao svim sredstvima.

Klubaška i pravaška partija podijele Crnu Goru na dva politička tabora. Klubašima pristupi gotovo sva crnogorska omladina, a takođe im se pridruži i jedan broj crnogorskih glavara – vojvoda, serdara, komandira, kapetana, veliki broj učitelja i sveštenika itd. Svi izgledi za pobjedu na izborima bili su na strani klubaša. Stoga je knjaz Nikola počeo da obilazi pojedine srezove kako bi upotrijebio lični autoritet i pomogao pravašima. Tako je jednom prilikom došao u Nikšić; bio je sazvan zbor, ali su na njemu većinom bili pravaši, slabo koji klubaš. Kada je knjaz saznao da komandir Bačo Mićunović, jedna od najmarkantnijih crnogorskih figura svoga vremena, nije došao „da srete svoga gospodara“, on pred okupljenim narodom naredi riđanskom kmetu Četku Delibašiću: «'Ajde, Četko, pravo u Riđane i sjutra mi natovari na volujska kola Bača Mićunovića i dočeraj ga pred palac!» No, Bačo je sjutradan došao u Nikšić sa oko sto pedeset viđenijih plemenika, najljepše obučenih i dobro naoružanih ...

БАЋОВА КЛЕТВА

Палац – књажев дворац у Никшићу

...

Дођоше пред палац гдје се бијаше скупило око пет стотина људи, већином прavaша, који чекаху да се појави господар да га поздраве и покажу му своју вјерност. Уто се појави Баћо са својима. Он пред палацом одјаха зеленка и упути се право у палац господару.

Види то књаз па ће рећи двојници перјаника да зауставе Баћа и да му спријече улазак унутра. Перјаници тако и

ураде. Потрче на улаз, ухвате Баћа за руке и не дају му напријед. Сам народ, окупљен пред палацом, посматраше ово са највећим интересовањем. Овај поступак, као и оно што се десило са Ћетком Делибашићем, толико је наљутио Баћа да је најјачим гласом, да би га могао чути и господар и сви присутни, рекао:

– Од њега трага не остало, ко год ми је ова врата затворио! Ја сам педесет година улазио и вазда су ми отворена била. – Чује ово господар и изиђе на балкон од палача, па ће рећи:

– Немој да грајеш, кртолане марковљански, знаш ли да сам дао Устав!

– Знаш, господару! Устав не устав, ма ти то ништа не помаже. Све што ваља побјеже у Америку и оде по злу путу. Наредио си да се руше штампарије и да се затварају поштени људи, па нијеси поштедио ни познате јунаке црногорске; прогони се и наша омладина, добре и поштене Црногорце оћерао си од себе, а око себе си окупио улизице и лижисахане. Наредио си јуче да на волујска кола доћерају командира Баћа Мићуновића ... То је срамота више за тебе него за мене, господару. Не гони се Баћо на кола волујска, но Баћо јаше хата, што га бољега не јаше влах ни Турчин. Баћо паше сабљу Махмут-паше Бушатлије ...

– Доста, Баћо, немој више викати, све сам ти то ја дао!

– Није тачно, господару! Баћо је све ово стекао и зарадио на бојном пољу. Нијеси, господару, у ове крајеве имао сигурније руке од Баћове и његових шест брата; нема, господару, ниђе крвавога шанца ни богаза од Таре до Бојане, ће није Баћо са браћом окрвавио и јуначки се борио, а све за славу и величину твоју, господару, и Црне Горе, а сад ми за све то спремаш кола и волове!

– Али ти си, Баћо, клубаш!

– Јесам, господару, клубаша су и твоји рођаци и браћа, војвода Шако, Ђуро, Божо, војвода Церовић, војвода Баћовић, војвода Сочица и други; ја сам са тијем људима дијелио зло и добро, па и данас сам са њима. Ја сам чуо да ти је и нашљедник Данило клубаш. (Поред књаза стајаше и престолонашљедник Данило). Клубаша су, господару, већином млади и школовани људи, а на млађе свијет остаје. Ја ти се чудим, господару, што нашљеднику Данилу не уступиш пријесто ...

Књаз се окрену нашљеднику па ће рећи: „Чујеш ли, Дано, што Баћо прича?“ – Нашљедник се насмија и ништа не одговори.

Затим се господар окрену Баћу, али уздржано, да му не каже ништа грдно, иако је због његова иступа био много љут, и знао да би се ријетко у Црној Гори нашло човјека који би му овако као Баћо Мићуновић отворено у очи рекао што мисли и осјећа. Зато мирним гласом рече Баћу:

– Боље је да ми старији држимо ово што смо стекли, јер ко зна како ће ове наше тековине чувати ова наша млађарија.

Затим књаз нареди да пусте Баћа до њега. Баћо уђе унутра, пита се са књазом и његовим доглавницима и сједе на понуђену столицу. Донесоше каву и ракију и поведе се разговор, али сад у много блажем тону него прије неколико минута пред палачом. Књаз је хтио на сваки начин да одвоји Баћа од клубаша и да га наговори да пређе правашима. Но, никаква убјеђивања нијесу помогла. Командир Баћо остао је упоран; ни у једном тренутку није се дао поколебати. Тако се он и књаз растану, љути један на другога. Послије неколико дана Баћо је био лишен командирског чина и сабља му је одузета ...

*Vođeni mislima da narodi koji zaboravljaju prošlost gube sadašnjost i nemaju budućnost, kao i da je u svakoj tradiciji sadržano moderno, u „Crnogorskom glasniku“, u rubrici **CRNOGORSKI MOZAIK**, donosićemo po neku kockicu iz svekolikog crnogorskog nasljeđa koje baštinimo. U ovom broju donosimo dio teksta dr Đura Batrićevića o Aleksandru Saičiću, Crnogorcu koji je 1905. godine, u vrijeme rusko-japanskog rata, u dvoboju posjekao japanskog samuraja. Prilog je u cjelosti dostupan na portalu Digitalne biblioteke crnogorske kulture MONTENEGRINA (na internetskoj adresi www.montenegrina.net). Dr Batrićević koristio je bogatu arhivsku građu, između ostalog zapise Radoja Zečevića, kao i „Glas Crnogorca“ u čijem se broju od 16. aprila 1911. godine može pročitati govor kapetana Đ. Dragovića na grobu Aleksandra Saičića i javna blagodarnost pokojnikove familije upućena Gospodaru i brojnim uzvišenim ličnostima toga vremena. Dodajmo da su u prilogu na MONTENEGRINI dostupni i stihovi narodne pjesme kojom je zabilježena hrabrost A. Saičića u rusko-japanskom ratu.*

Aleksandar Lekso Saičić posjekao 1905. u dvoboju japanskog samuraja

CRNOGORAC KOJI JE ZADIVIO DVIJE CAREVINE

Među rijetkim slavodobitnicima u rusko-japanskom ratu pominje se ime Aleksandra Leksa Saičića, rođenog u Vinickoj, kraj Berana, 5. avgusta 1873. godine na ognjištu dostojnoga potomka Vuka Brajotića - čuvenog komandanta Vasa Saičića.

Ovaj budući vitez i legenda rusko-japanskog rata, osnovnu školu i gimnaziju učio je na Cetinju, kao pitomac knjaza Nikole. Gimnaziju je nastavio u Dubrovniku, odakle je prešao u Beograd, gdje je stupio u Pješadijsku podoficirsku školu, da, „kao sin junaka i junačke porodice, bude što prije vojnik i junak pod oružjem“.

Po završetku podoficirske škole, Lekso se vratio u domovinu, gdje je postavljen za ađutanta vasojevičke brigade, u kojoj službi je ostao tri godine.

Od Turske do Mandžurije

U želji da se, kao vojnik, dalje usavršava, odlazi u Carigrad, gdje stupa u redove turske vojske, kao poručnik carske garde, u kojoj službi je ostao tri godine.

Prateći razvoj ondašnjih političkih prilika na Dalekom istoku, mladi Aleksandar, kao bujan i razborit vojnik naslućivao je: da bi tamo lako mogao i rat buknuti, te zato ostavi službu u Turskoj i prijeđe u Mandžuriju, kamo je stupio u ruskoj vojsci sa činom poručnika, u kojoj je službi na skoro zastao i onaj krvavi i čuveni rat svjetske istorije - rat između Rusije i Japana.

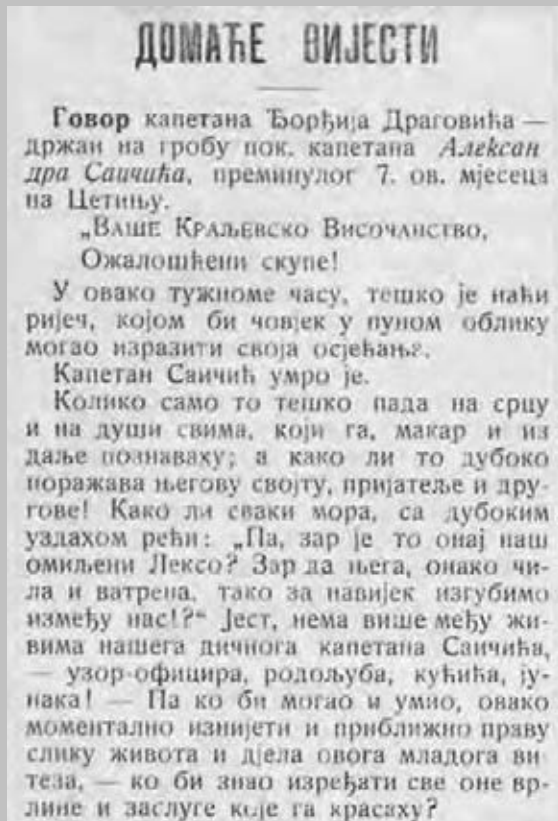
Zadivio dvije carevine

1905. godine je došlo do rata između Rusije i Japana. Lekso je bio u ruskoj vojsci. Kad su se vojske našle u blizini, japanski komandant vojske zatražio je od ruskog komandanta da mu pošalje zatočnika, junaka, koji će izaći na megdan japanskom megdandžiji. Ne izaći na megdan, značilo je u ono vrijeme priznati poraz. To je bilo u blizini Vladivostoka. Ruski komandant je saopštio vojsci da japanski komandant traži junaka od strane ruske vojske da mu izađe na megdan. Ko se osjeća sposobnim da izađe na megdan, neka se javi meni, rekao je komandant.

Među prvima se javio Lekso Saičić i zatražio dozvolu od ruskog komandanta da on izađe na megdan japanskom junaku. Lekso je bio malo mršav, pa se ruskom komandantu učinilo da nema izgleda na pobjedu. Pokušao je da ga odvrati od ove namjere jer, govorio mu je da je Japanac čuveni stari megdandžija, pa Lekso može i život izgubiti. Lekso mu je na to zatražio konja i dobru sablju i rekao da komandant ne brine za njega.

Aleksandar Lekso Saičić

*Početak govora Đ. Dragovića
na grobu Aleksandra Saičića
(„Glas Crnogorca“ od 16. aprila 1911.g.)*

Kad je komandant vidio da je Lekso tvrdo riješio da izađe na megdan Japancu, dozvolio mu je. Naredio je da mu se izabere dobar konj i da mu se da dobra sablja. Kad je Lekso bio spreman da pođe, pozdravio je komandanta i zahvalio mu što mu je dozvolio da izađe na megdan. Komandant mu je zaželio srećan put i pobjedu na megdanu. Na Leksu je bio šinjel, pa mu je komandant rekao da skine šinjel jer mu može smetati u borbi. Lekso odgovori: „Kojoj ovci svoje runo smeta, onđe nema ni ovce ni runa“. Pošao je veseo i raspoložen što mu se dala prilika da oprobna svoju hrabrost i vještinu.

Megdan sa samurajem

Megdandžije su se srelili na približno jednakom rastojanju jedne i druge vojske. Vojske dvije velike carevine su sa najvećim interesovanjem posmatrale junake, koji će ispred njih u polju da dijele megdan.

Junaci su se približavali jedan drugome i oštro su se gledali. Munjevitom brzinom su se udarali sabljama. Odbijali su i dočekivali udarce, gledajući da jedan drugome prevari oči i skine protivnika na zemlju. Mahali su i odbijali udarce sabljama, po nekoliko puta. U borbi je japanski junak malo okrnio Leksa na vrhu čela. Leksu krv poteče niz čelo. Japanac pogleda krv na čelu protivnika. U tom momentu Lekso munjevitom brzinom, samo njemu svojstvenom, mahnu sabljom i presječe japanskog junaka. Čim je on pao na zemlju, njegova bedevija je vrištući pobjegla u japansku vojsku.

Ovom pobjedom nanijet je teški moralni poraz japanskoj vojsci, u kojoj je nastalo razočarenje, a kod ruske vojske radost i veselje.

Polazeći sa megdana, Lekso je odao poštu poginulom japanskom vojniku. Kad se približio ruskoj vojsci, pala je komanda: **MIRNO!**

Vojna muzika je svirala vojnički marš. Komandant ruske vojske sa generalima, srio je pobjednika megdana. Lekso je pozdravio komandanta i raportirao mu da je izvršio zadatak. Komandant ga je otpozdravio i čestitao mu pobjedu, pa su to učinili i drugi generali. Tako je dočekan pobjednik na megdanu, uz najveće vojničke počasti.

[Za vrijeme dvoboja između Leksa Saičića i japanskog samuraja (pripadnika vojničke kaste u feudalnom Japanu), admiral ruske flote bio je Roženstvenko, jedan od najsposobnijih ruskih admirala, a admiral japanske flote bio je Togo. Njih dvojica su Aleksandru Leksu Saičiću čestitali na dobijenom megdanu. Tom prilikom su Rusi, za ovaj podvig, Aleksandra Leksa Saičića nazvali Murovcevom novoga vijeka. To je ujedno bilo i najveće priznanje za ispoljenu hrabrost, smjelost i odvažnost u jednom ratu.

Za njegovo neustrašivo junaštvo, u toku ovoga rata on je unaprijeđen u čin kapetana, i kao takav komandovao je jednim konjičkim eskadronom, u Amurskom Dragunskom Puku, a u odredu đeneral - štabnog pukovnika Madridova.]

U „*Glasi Crnogorca*“ od 16. aprila 1911. godine, u govoru kapetana Đ. Dragovića, dalje piše: «Po svršenom rusko-japanskom ratu Aleksandar se, s puno ponosa i ratničke slave, kao pravi heroj, povraća u svoju otadžbinu, u kojoj je, od svijui i svakoga najsrdačnije primljen, sa ljubavlju i poštovanjem onakvim, kakvo to Crnogorci umiju odati čovjeku i junaku; a Njegovo Veličanstvo naš uzvišeni Kralj, podario mu je čin kapetana, u kome je i u Rusiji onako časno i dostojno proslužio, a u svojoj domovini produžio ... »

Čin požrtvovanja

Oko 1910. godine na Cetinju se zapalio kraljev dvor. Vatra je zahvatila donji sprat. Niko od prisutnih nije se usudio da se popne na gornji sprat i spusti dragocjenosti, među kojima su posebnu vrijednost imali pokloni crnogorskom dvoru i kralju od državnika iz Evrope i svijeta. Lekso se našao tu, metnuo nešto na glavu i kao oluja kroz vatru se popeo na gornji sprat. Kad je vidio da se ne može vratiti niz stepenice, skočio je sa gornjeg sprata na zemlju. Prolikom pada na beton, teško je povrijedio oba bubrega ...

Aleksandar Lekso Saičić umro je u cetinjskoj bolnici „Danilo I“, 7. aprila 1911. godine, u 38. godini života, ožaljen na najdostojanstveniji način i sahranjen uz najveće vojne i državne počasti.

MAČEVANJE

O Leksu Saičiću su kolale fantastične priče, a njegova izuzetna hrabrost uvela ga je u legendu. On je „još u ranoj mladosti pokazivao izvanredne osobine: okretnost, lakoću, brzinu, vještinu pokreta, hitrinu i sve to krunisao neograničenom hrabrošću“, kako o njemu piše Radoje Zečević, koji nastavlja: „Vitez onoga vremena. Završio je vojnu školu u Rusiji i unaprijeđen u čin oficira. Kad bi dolazio u Vinicku nosio je sablju. Jednom u šali reče mu brat od strica Milo, bivši komandant Donjovasojevičke brigade:

– Ja bih tebe izmlatio štapom kod te tvoje sablje.

Lekso mu odgovori:

– Evo tebi moja sablja, a daj ti meni tvoj štap, ako me ubiješ neka ti je prosta moja bratska krv.

I tako pred nekoliko okupljenih Vinićana počeo mačevanje. Lekso je podmetnuo štap ispod sablje i izbacio sablju iz ruke Milove. Onda mu je Lekso rekao:

– Drži ti štap, a ja ću sablju, odsjeći ću ti dugme pod grlom, a ti nećeš osjetiti.

Opet su vježbali i Milo nije osjetio kad mu je odsjekao dugme pod grlom, već samo kad mu se košulja raskopčala.

OTAC MAČEM, SIN PEROM

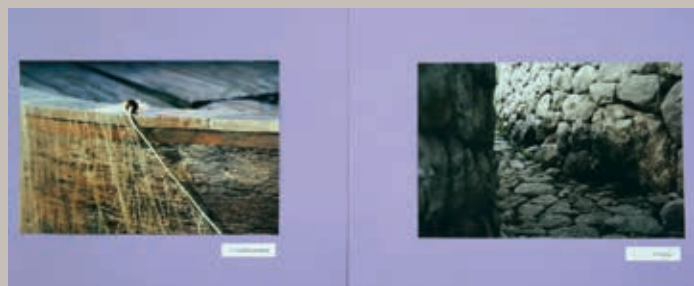
Aleksandar Lekso Saičić je za života radio i perom, te je preveo s ruskoga i izdao ovaj značajni akt: „*Predaja Port-Artura*“. No, dok se Aleksandar dokazivao mačem, njegov sin jedinac Vladimir se dokazivao perom. Vladimirov reporterski dar dolazio je naročito do izražaja u putopisnim reportažama. Umio je da uoči i opiše ono što je bilo bitno. Bio je preteča moderne reportaže u Crnoj Gori. List „*Zeta*“ je Vladimiru Saičiću, u znak priznanja, povjerio posebnu misiju da, kao reporter, obavještava čitaoce sa etiopskog bojišta. Na žalost, nije stigao na abisinsko bojište, jer se usput razbolio i dobio teško krvoliptanje. Umro je u aprilu 1941. godine u Peći.

GALERIJA „MONTENEGRINA“

SA IZLOŽBE FOTOGRAFIJA ČLANOVA „DINARIDA“

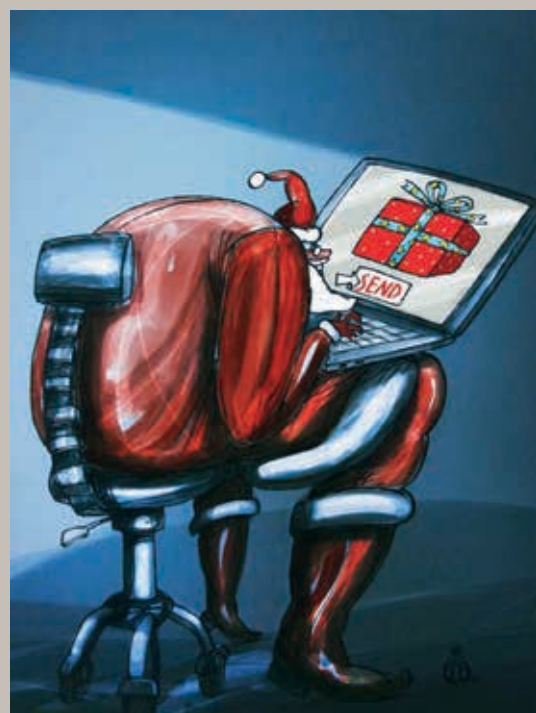
SA IZLOŽBE FOTOGRAFIJA DRAŽENA ZETIĆA

KARIKATURISTI DARKU DRLJEVIĆU DVIJE NAGRADE

*Prva nagrada
Zemunskog međunarod-
nog
salona karikature
na temu
„Opasnost:
korupcija!“*

*Treća nagrada
na festivalu
„CartoonART“
u Bugarskoj
na temu
„Božić i
Nova godina!“*

DRUŽENJE UOČI BADNJE VEČERI

Crnogorski dom, Zagreb, 5.1.2015

